

Vlaams
Parlement

vergadering **C252 – OND27**
zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 26 mei 2011

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Irina De Knop tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het holebi-actieplan - 2038 (2010-2011)	3
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de commercialisering van hulpverlening op school - 2024 (2010-2011)	
Vraag om uitleg van mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de logopedische screening in scholen - 2033 (2010-2011)	
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over logopedische screening binnen scholen - 2035 (2010-2011)	
Vraag om uitleg van mevrouw Irina De Knop tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het stijgend aantal terugbetalingen voor een logopediebehandeling - 2039 (2010-2011)	7
Vraag om uitleg van de heer Robrecht Bothuyne tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de leertijd binnen het systeem van leren en werken - 2073 (2010-2011)	14
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over studiefinanciering - 2064 (2010-2011)	19
Bijlagen	21
Vraag om uitleg van mevrouw Goedele Vermeiren tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de resultaten van de doorlichting in het deeltijds beroepsonderwijs - 2067 (2010-2011)	22
Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de beslissing van sommige Antwerpse scholen om kinderen zonder meer over te laten gaan naar een volgend jaar - 2068 (2010-2011)	25
Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de stand van zaken van de inhaalbeweging scholenbouw en Eurostat - 2111 (2010-2011)	27

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert

Vraag om uitleg van mevrouw Irina De Knop tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het holebi-actieplan - 2038 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Hoewel er al een brede aanvaarding is van holebi's in onze maatschappij, worden zij vandaag nog steeds geconfronteerd met discriminatie en structurele belemmeringen.

In de beleidsnota Gelijke Kansen 2009-2014 worden diverse cijfers aangehaald die een aantal probleempunten op het vlak van discriminatie aantonen. In dezelfde beleidsnota werd ook aangekondigd dat er in de lente van 2010 – we zijn intussen een jaar verder – een actieplan met betrekking tot holebi's en transgenders zou worden voorgesteld, na overleg met academici en middenveld. Dat actieplan moet leiden tot een versterking van hun maatschappelijke positie. Krachtlijnen van dat actieplan omvatten: meetindicatoren ontwikkelen voor het welbevinden, de omgeving van jongeren holebivriendelijker maken, de sociale positie van oudere holebi's versterken en de beeldvorming over holebi's en transgenders genuanceerder maken.

In de met reden omklede motie tot besluit van de in commissie besproken beleidsnota Gelijke Kansen 2009-2014 werd de volgende aanbeveling voor het Vlaamse gelijkemansbeleid aangenomen: “het aflopende holebi-actieplan te evalueren, een nieuw holebi-actieplan op te stellen met bijzondere aandacht voor de specifieke positie van lesbiennes, oudere holebi's, allochtone holebi's en het Vlaams Parlement daarover op regelmatige basis te informeren”.

Minister, tijdens de bespreking van de beleidsbrief Gelijke Kansen 2010-2011 verklaarde u dat u bezig was met de opmaak van dat actieplan.

In de week van 6 tot en met 15 mei 2011 werd er gewerkt aan de zichtbaarheid van de holebi- en transgendergemeenschap. De holebi- en transgenderbeweging wil van die gelegenheid gebruik maken om ieder jaar een update van haar eisenplatform door te voeren. Dat geeft weer waar de beweging nog voor moet strijden en wat ze nog wil veranderen en verwezenlijken. Verschillende standpunten uit hun eisenbundel komen overeen met de voorziene krachtlijnen in het actieplan.

Minister, wat is de stand van zaken van het actieplan met betrekking tot holebi's en transgenders? Wanneer verwacht u dat het actieplan wordt gefinaliseerd en besproken in de commissie?

Hebt u in het kader van het actieplan al overleg gepleegd met de academici en het middenveld waar u vorig jaar naar verwees? Op welke manier zijn zij betrokken bij de definitieve opstelling van het actieplan?

Welke concrete acties zijn in het kader van het integrale actieplan al uitgewerkt?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Tijdens de bespreking van de beleidsbrief Gelijke Kansen heb ik inderdaad gesteld dat ik met een actieplan holebi- en transgenderbeleid naar buiten zou treden op 17 mei, de dag tegen de homofobie. Ik heb dat actieplan uiteindelijk enkele dagen vroeger verspreid, namelijk op 14 mei, tijdens de Belgian Pride. Ik weet niet of u daar toen was. Aan de stand van Gelijke Kansen in Vlaanderen werd een algemene brochure uitgedeeld met daarin een overzicht van wat we doen voor de holebigemeenschap. Dit was de ideale gelegenheid om veel holebi's, transgenders en andere geïnteresseerden in het holebi- en transgenderbeleid te bereiken.

De bedoeling is om aan zoveel mogelijk stakeholders duidelijk te maken wat de Vlaamse overheid doet op het vlak van holebi- en transgenderbeleid en hen oproepen om hieraan mee te werken.

Er is inderdaad overleg geweest. Ik heb ook in mijn beleidsnota aangekondigd dat er een permanente dialoog is tussen beleidsmakers, vertegenwoordigers uit het middenveld en academici. Dat is een traditie die we in stand hebben gehouden.

Op 30 juni 2010 was er een overleg met zes werkgroepen die zich bogen over transgenders, lesbiennes, holebi- en transgenderouderschap, etniciteit en seksualiteit, jongeren en oudere holebi's. Daarbij waren de volgende organisaties aanwezig: Çavaria, Casa Rosa, ILGA Europe, Tweestrijd, T-werkgroep, CAW Artevelde, Labyrint, L-Day/Folia, Polaris, Het Roze Huis - Antwerpse Regenboogkoepel, 't Kwadraat, Clandestiene moeders, Regenbooghuis, Omnia, The Belgian Pride, Klein Detail, Wel Jong Niet Hetero, Open Minded en Mixed.

Uit die consultatie kwam een aantal conclusies naar voren. De krijtlijnen die werden uitgetekend in de beleidsnota zijn nog steeds actueel en prioritair. Zowel de concrete initiatieven die in de beleidsnota staan beschreven als die die in de pijplijn zaten voor opname in de beleidsbrief 2010-2011 – wat ook gebeurd is –, zijn voldoende concretisering voor het middenveld. Bijgevolg werd er niet aangedrongen op een uitbreiding van de scope of van het aantal initiatieven, wel op de uitvoering van de vooropgestelde plannen. Aangezien de beleidsnota Gelijke Kansen en de beleidsbrief Gelijke Kansen 2010-2011 al erg concreet en alomvattend waren, bleek er dus geen nood aan een klassiek actieplan dat nieuwe initiatieven zou introduceren op basis van eerder bepaalde doelstellingen. Het middenveld vond het wel nuttig om de contouren en de acties uit de beleidsnota en de beleidsbrief op een toegankelijke en overzichtelijke wijze voor te stellen aan een breed publiek van stakeholders dat niet vertrouwd is met officiële beleidsdocumenten. We hebben dan ook een dergelijke publicatie gemaakt. Op 14 mei, tijdens de Gay Pride, werd die uitgedeeld.

Het nut van een dergelijke publicatie schuilt niet enkel in het creëren van een betere kennis van het beleid, maar ook in het feit dat via deze weg organisaties worden aangemoedigd om mee uitwerking te geven aan het gelijkemansbeleid.

U weet dat wij projectsubsidies ter beschikking stellen van organisaties die een nieuwe aanpak voorstellen. En uiteraard houd ik ook middelen beschikbaar om in te spelen op eventuele maatschappelijke evoluties. Uiteraard is dit geen statisch gegeven. Er is nog ruimte voor bijkomende initiatieven. Beleid is immers altijd een work in progress.

De uitvoering van de acties met betrekking tot holebi's en transgenders die in de beleidsbrief worden vermeld, gebeurt volgens plan. Er werden en worden heel wat initiatieven ontwikkeld. De internationale conferentie 'LGBT and Education', die ik organiseerde ter gelegenheid van het Belgisch-Europese voorzitterschap, vond plaats op 17 november 2010. De Zzzip 2-bevraging – een grootschalige survey over de leefsituatie van holebi's op allerlei domeinen – is afgerond. Momenteel gebeurt de dataverwerking. Het integrale rapport zal in het najaar worden voorgesteld.

Via de media en de brochure hebt u al kennis kunnen nemen van het feit dat 35 procent van de holebi's in de voorbije zes maanden een of meer keer werd geconfronteerd met verbale agressie. 18,5 procent beweert het slachtoffer van fysieke agressie te zijn geweest. 12,6 procent gaf aan de voorbije zes maanden gediscrimineerd te zijn geweest omwille van de seksuele geaardheid.

Het onderzoek over de impact van een genderroltransitie op de levenskwaliteit van transgenders gebeurt volgens plan. De postenquête is afgerond en grotendeels verwerkt. Via focusgroepgesprekken worden de data momenteel uitgediept. In principe wordt dit rapport in het najaar gepresenteerd.

Gisteren, op 25 mei, werd in het Vlaams Parlement het project ‘Open Boek’ officieel afgesloten, met een voorstelling van een checklist voor uitgeverijen van educatief materiaal. Die checklist moet hen helpen om mannen en vrouwen, holebi’s, hetero’s en transgenders, op een niet-stereotyperende en genuanceerde manier voor te stellen. Tijdens de voorstelling ondertekenden de uitgevers en ikzelf bovendien een charter met een engagement ter zake. Dat is erg positief.

Op 25 mei vond een overleg plaats tussen Gelijke Kansen in Vlaanderen en de Werkgroep Diversiteit van het Steunpunt Jeugd. Wij peilden bij de aanwezige jeugdverenigingen of zij geïnteresseerd zijn om aan de slag te gaan met het thema ‘Tolero’. Hiermee verwijs ik naar de gelijknamige campagne waarmee het Vlaamse gelijkheidsbeleid in 2008 de aanvaarding van holebi’s bij heterojongeren stimuleerde. Indien er na terugkoppeling nog steeds interesse is, zal het gelijkheidsbeleid een spel aanmaken dat door de jeugdverenigingen zal worden gebruikt.

Het project ‘Gelijke Ouders’ dat zich richt op holebi-ouders en holebi-wensouders verloopt prima. Het meest recente publieke event in dit kader vond plaats op 30 maart 2011, toen ‘De mama’s van Sterre’ werd voorgesteld, het resultaat van een literatuurwedstrijd met het oog op de aanmaak van een verhaal dat het thema holebi-ouderschap bij kleuters bespreekbaar maakt.

De opdracht tot het organiseren van een Roze Belweek – een week waarin oudere holebi’s en hun omgeving worden opgeroepen om ons hun behoeften en leefsituatie kenbaar te maken – werd in december 2010 toegekend aan Çavaria. De voorbereidingen lopen. De stuurgroep kwam reeds samen, en het initiatief werd op 11 mei tijdens een persconferentie aangekondigd, in aanwezigheid van Will Ferdy. De eigenlijke Roze Belweek zal plaatsvinden van 24 tot en met 30 september, en zal worden voorafgegaan door een bekendmakings-campagne.

De vooropgestelde initiatieven die zijn gericht op het stimuleren van een positieve en genuanceerde beeldvorming van holebi’s werden eveneens gerealiseerd. Ik verwijs naar het holebi-filmfestival in Leuven in november 2010, de Lesbian Day op 11 november 2010 en de Belgian Pride op 14 mei 2011.

Bovendien hebben wij heel veel tijd gestoken in het coördineren, voeden en bijsturen van de omzetting van de OCM-doelstellingen (open coördinatiemethode) in actieplannen. De bundel actieplannen – inclusief diegene met betrekking tot holebi’s en transgenders – werd op 29 april 2011 ter kennis gebracht van de Vlaamse Regering. Zij zullen eerstdaags ook in deze commissie worden besproken.

Later dit jaar besteden we de opdracht uit tot voorbereiding van een mensenrechtenconferentie in het kader van de World Outgames 2013, besteden we een opdracht uit tot organisatie van lezingen door Marokkaanse en andere kunstenaars die in hun land van herkomst publiekelijk een genuanceerd standpunt innamen over holebiseksualiteit, en starten we met de aanmaak van een informatiebrochure voor werkgevers met betrekking tot transgenders op de werkvloer.

Samengevat: het actieplan zit vevat in onze beleidsnota- en brief. Het middenveld liet blijken erg geïnteresseerd te zijn in een brochure waarin in mensentaal wordt uitgelegd waar we allemaal mee bezig zijn. De concrete acties die zijn aangekondigd, worden op dit ogenblik ook uitgevoerd. Wij kunnen daar in de commissie nog op ingaan wanneer we het actieplan in het kader van de OCM-doelstellingen bespreken.

Mevrouw Irina De Knop: Ik dank u voor het uitgebreide antwoord. Blijkbaar is het zo dat we een vraag om uitleg moeten stellen om te weten te komen hoe een actieplan wordt geconcretiseerd. Ik vind het een vreemde gang van zaken.

Ik herhaal wat ik al zei: u kondigde aan dat in de commissie een actieplan zou worden ingediend. Tot vandaag is dat nog niet gebeurd. U schijnt nu te zeggen dat de commissieleden maar in een brochure moeten gaan kijken hoe het zit, want daarin zou de concrete uitwerking staan van wat u in uw beleidsbrief hebt gezegd.

Dat lijkt me toch de wereld op zijn kop. In uw beleidsbrief staan de aandachtspunten. Die wilt u concretiseren in een plan. Er is trouwens een met redenen omklede motie goedgekeurd waarin de aanbeveling staat dat het aflopende holebi-actieplan zal worden geëvalueerd – dat is niet gebeurd –, dat het nieuwe actieplan zal worden opgesteld, en dat het Vlaams Parlement daarover zal worden geïnformeerd.

Als ik deze vraag niet zou hebben gesteld, dan waren wij niet op de hoogte. Ik zal in het verslag uw antwoord nalezen: het was zo omvangrijk dat ik onmogelijk op al die acties kan ingaan. Was dat misschien de bedoeling? In elk geval blijven we uitkijken naar een concreet actieplan dat we hier bespreken. Dat was toch de bedoeling? Het is jammer dat dit niet gebeurt.

Op het einde van uw betoog zei u iets over een document dat aan de Vlaamse Regering wordt overgemaakt. Kunt u dat iets meer toelichten?

Minister Pascal Smet: U weet dat in het kader van de open coördinatiemethode de doelstellingen worden bepaald, nadien wordt dat vertaald in actieplannen. Mevrouw Franssen heeft daar al vragen over gesteld en dat is in deze commissie al aan bod gekomen. Zij zijn aan de Vlaamse Regering overgemaakt en inmiddels zijn ze in het Vlaams Parlement ingediend. Als dat niet zo is, moet ik dat nakijken. Dan is het gebruikelijk dat het wordt besproken. Ik dacht dat het was ingediend. Het gaat dus over de actieplannen in het kader van de doelstellingen voor de open coördinatiemethode. Dat is de gebruikelijke procedure. Ik kijk het na.

Mevrouw Irina De Knop: Dat is nog iets anders.

Minister Pascal Smet: De holebi-verenigingen vonden onze beleidsnota voldoende concreet en vroegen om dat uit te voeren. Dat hebben we gedaan. Daarom heb ik u een uitvoerige opsomming gegeven. We hebben niet opnieuw een actieplan opgemaakt.

Mevrouw Irina De Knop: Die uitvoering is het actieplan. Minister, u zou daarmee naar de commissie, naar het parlement komen.

Minister Pascal Smet: U stelt nu toch een vraag. Ik wil daarmee nog eens opnieuw komen, als u dat wilt.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de commercialisering van hulpverlening op school
- 2024 (2010-2011)

Vraag om uitleg van mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de logopedische screening in scholen
- 2033 (2010-2011)

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over logopedische screening binnen scholen
- 2035 (2010-2011)

Vraag om uitleg van mevrouw Irina De Knop tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het stijgend aantal terugbetalingen voor een logopediebehandeling
- 2039 (2010-2011)

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Smet.

Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Minister, we hebben allemaal hetzelfde gelezen in de kranten. Ik zie aan het aantal vragen dat er toch heel wat commissieleden gealarmeerd zijn.

We stellen vast dat het aantal terugbetalingen voor logopedie spectaculair gestegen is, namelijk met 43,8 procent in vergelijking met 1998. In euro's uitgedrukt steeg het bedrag van 46,6 miljoen euro in 2004 naar 70 miljoen euro in 2010. Het RIZIV schat dat zowat 80 procent van de behandelingen ondergaan wordt door kinderen.

De stijging is erg opmerkelijk. De heer Grielens van de koepel van vrije centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's), die gisteren hier was, noemt logopedie een voorbeeld van de "commercialisering van de hulpverlening". Hij geeft aan dat het goed is dat problemen snel gedetecteerd worden en dat er op jonge leeftijd ingegrepen kan worden indien nodig, maar dat er wel een probleem is als de screening gebeurt door de persoon die achteraf de behandeling geeft. Dat blijkt in veel gevallen zo te zijn.

In Limburg, geeft de heer Sauwens toe, worden alle kleuters jaarlijks gescreend en volgens de resultaten van de logopedisten zou een kwart van de kleuters in therapie moeten. Deze percentages dalen wel na bijkomende gesprekken met de kleuterleidsters, de ouders en de school.

De voorzitter van de Vlaamse Vereniging voor Logopedisten, Pol De Meyere, vindt een vroege screening goed, maar erkent dat er een deontologisch probleem is als de logopedist zelf de knoop doorhakt of een kind al dan niet in therapie moet.

Minister, hoe staat u tegenover deze cijfers? Erkent u dat er een trend is met betrekking tot het commercialiseren van hulpverlening in scholen? Hebt u weet van andere domeinen waar deze trend zich eveneens voordoet? In de krant lasen we bijvoorbeeld over kinesitherapie. Beschikt u over cijfers? Plant u maatregelen of overleg met de koepels in dit kader? Komen er eventueel informatiecampaagnes voor ouders, schooldirecties en leerkrachten? Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck: Voorzitter, minister, mijn vraag was gericht aan minister Vandeurzen maar is doorverwezen.

Enkele weken geleden bereikte ons het bericht dat de terugbetaling voor logopedische verstrekkingen sinds 1998 met maar liefst 43,8 procent is toegenomen. Het bedrag steeg van 46,6 miljoen euro in 1994 naar een totaalbedrag van 70 miljoen euro in 2010.

Medeoorzaak van deze toename is dat scholen kleuters systematisch laten screenen door logopedisten. De bevindingen van de screening kunnen dan uitmonden in het aanraden van een logopedische behandeling. Uit het werkveld stijgen echter verontrustende signalen op dat logopedie meer en meer beschouwd wordt als instrument in het kader van een zogenoemde ‘commercialisering van de hulpverlening’.

Een vroege screening en vroeg ingrijpen waar nodig zijn aan te raden, maar dat de behandeling wordt uitgevoerd door dezelfde persoon als de screening lijkt tegen elke deontologie in te gaan. De huidige aanpak van de logopedische screening wekt een sfeer op van overdiagnose en zelfbediening. Er wordt een indruk gecreëerd dat de logopedie niet meer focust op de gediagnosticeerde behandeling van een daadwerkelijke stoornis, maar meer naar een kwantitatieve behandeling opschuift.

Het kan, mijns inziens, niet de bedoeling zijn dat voor elke kleine taal- of leesachterstand een beroep wordt gedaan op de diensten van een logopedist. Het brengt trouwens schade toe aan het imago van een beroepsgroep die van enorme waarde is en wonderen kan verrichten voor kinderen met een daadwerkelijk diepgaand logopedisch probleem.

Minister, bent u op de hoogte van deze problematiek? Leidt de huidige aanpak qua screening tot een vorm van overdiagnose? Zijn er factoren die van invloed zijn op de diagnosetoeename? Beschikt u over instrumenten in het domein Welzijn die deze aanpak kunnen indijken of begeleiden? De huidige aanpak in kleuterscholen wordt voorgesteld als ‘commercialisering van de hulpverlening’. Deelt u deze mening?

Hoe gaat u hiermee om vanuit het beleid? Zal er over deze problematiek overleg worden gepleegd met uw collega van Welzijn of met uw federale collega van Volksgezondheid?

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Voorzitter, minister, ik ben de derde spreker, ik zal het verhaal niet helemaal opnieuw vertellen. De huidige aanpak van de logopedische screening binnen scholen lijkt dus een overdiagnose in de hand te werken, zo horen we toch vanuit het veld.

Enkele mensen verwijzen daar specifiek naar. Ik kom even terug op Stefan Grielens, die we hier gisteren op bezoek hadden. Hij zegt: “Ik hoor verhalen van scholen waar vier op de tien kleuters behandeld zouden moeten worden. Dat lijkt mij sterk.”

Ik heb ook een citaat van Guido Sauwens, de voorzitter van de werkgroep kleuterscholen en directeur van ’t Walnootje in Bilzen: “Op basis van de rapporten van de logopedisten zou zowat een kwart van onze kleuters in therapie moeten gaan”.

Yolande Schulpen van het Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB) van het stedelijk onderwijs zegt: “Een kind lijkt tegenwoordig wel abnormaal als het geen therapie volgt terwijl sommige problemen na een tijdje vanzelf wel overgaan als je maar wat geduld hebt.”

Pol De Meyere, voorzitter van de Vlaamse Vereniging voor Logopedisten, naar wie ook mevrouw Deckx al verwees, zegt: “Het kan niet de bedoeling zijn dat kinderen bij de logopedist komen omdat ze een kleine leesachterstand hebben of de maaltafels nog eens moeten oefenen. Logopedisten zijn opgeleid om stoornissen te behandelen. Als een kind geen stoornis heeft, dan moet de logopedist dat zeggen. Maar er zijn de laatste jaren natuurlijk heel veel logopedisten afgestudeerd die hun boterham moeten verdienen.”

Minister, ik sluit graag af met de volgende vragen. Erkent u deze problematiek? Ik ga er natuurlijk van uit dat dat zo is. Is er inderdaad sprake van een toename van het aantal logopedische verstrekkingen bij kinderen? Aan welke factoren is deze toename te wijten?

Leidt de huidige aanpak van de logopedische screening binnen scholen in sommige gevallen tot een overdiagnose?

Hoe evalueert u vandaag de samenwerking tussen CLB's, logopedisten, scholen en ouders? Is er ruimte voor verbetering? De vrije CLB's zien in het stijgende aantal logopedische verstrekkingen een voorbeeld van de 'commercialisering van de hulpverlening'. Deelt u die mening? Is er eventueel overleg met uw collega-minister, de heer Vandeurzen?

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Voorzitter, minister, ik wilde graag even verwijzen naar de kostprijs die hieraan verbonden is. Wegens het feit dat die logopedie wordt gegeven, is het bedrag voor terugbetalingen gestegen en het gaat om heel wat geld: 70 miljoen euro. Door mogelijk misbruik of door verkeerd gebruik van de logopedisten, is het inderdaad zo dat het risico bestaat dat de beroepscategorie voor een stuk in diskrediet wordt gebracht of in elk geval niet naar waarde wordt geschat.

Ik lees ook dat de Vlaamse Vereniging voor Logopedisten (VVL) zelf erkent dat er een probleem is. De VVL stelt zelf dat het niet de bedoeling kan zijn dat logopedisten herleid worden tot een soort mensen die bijles geven, want dat ze echt wel opgeleid zijn om stoornissen te behandelen.

In de media konden we ook lezen dat een planningscommissie werd opgericht om in kaart te brengen hoeveel logopedisten er zijn en hoeveel er nodig zijn.

Minister, vandaar mijn vragen. Wat is volgens u de verklaring voor de toenemende logopediebehandelingen? Moet de reden gezocht worden in een stijgend aantal leerlingen met een stoornis of is er een andere reden voor?

Bent u betrokken geweest bij de oprichting van de planningscommissie? Wie maakt er deel van uit? Op welke manier zal er rekening gehouden worden met de specifieke vraag vanuit de scholen?

Wanneer kan volgens u een systematische screening van leerlingen wel en wanneer niet? Bent u bereid hierover met de scholen te communiceren?

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, minister, we hebben hier onder de collega's al gezegd dat het lijkt alsof CD&V de enige partij is die de gazet niet heeft gelezen. Wij kunnen ons echter beroepen op praktijkervaring.

Het klopt dat er reeds jaren een tendens is om logopedisten in te schakelen in scholen, vaak om te remediëren bij leerproblemen. Vijf jaar geleden heb ik, toen we het hier in de commissie hadden over het dossier over leerzorg, gevraagd aan de minister om dat element mee te nemen in het dossier. Vaak wordt gezegd dat de stap naar het buitengewoon onderwijs nogal snel wordt gezet en bovendien niet altijd terecht. Maar als je kijkt naar de uitbouw van de zorg in het buitengewoon onderwijs en de mogelijkheden die er zijn in het gewoon onderwijs, dan moeten we vaststellen dat logopedie, maar ook kinesitherapie en andere vormen van extra zorg, in het buitengewoon onderwijs mee aangeboden worden. In het gewoon onderwijs wordt dat niet gedaan, daar zijn die disciplines niet automatisch aanwezig.

We zien dus inderdaad de evolutie dat de mensen die over de financiële middelen beschikken om deze therapieën door hun kind te laten volgen en dat te combineren met gewoon onderwijs, kunnen kiezen voor gewoon onderwijs. Wie niet over de financiële middelen beschikt, zet eerder de stap naar het buitengewoon onderwijs. Los daarvan vind ik het ook belangrijk niet enkel naar het financieel aspect te kijken. Er is immers ook een psychologisch effect. We geven kinderen al op zeer jonge leeftijd het signaal dat er iets niet in orde is. We moeten daar goed over nadenken.

De CLB's vellen een zeer kritisch oordeel over deze praktijken. De CLB's zijn van mening dat veel therapieën worden gegeven op een ogenblik dat het nog niet nodig is. We zouden hier op een betere manier mee moeten omgaan. Ik ben dan ook vragende partij dit ten gronde op te lossen tijdens de behandeling van de dossiers van de leerlingenbegeleiding en de leerzorg.

Minister, indien u een decreet betreffende de leerlingenbegeleiding tot stand wilt brengen, zou u dit op een brede manier moeten doen. Ik heb u dit in het verleden al gevraagd. U moet de onderwijsdiensten die leerlingenbegeleiding aanbieden, de vormingsinstellingen en de welzijnsdiensten erbij betrekken. Enkel die brede benadering zal een oplossing bieden. Een van de elementen die deel uitmaken van de brede benadering van de leerlingenbegeleiding, is in mijn ogen het probleem van de logopedie en de revalidatie. Bent u bereid en van plan hiermee rekening te houden bij de behandeling van deze twee dossiers?

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik heb zelf ook naar Peeters & Pichal geluisterd. Ik wist onmiddellijk dat daarover vragen om uitleg zouden worden gesteld. Soms kan iedereen zo voorspellen waar de vragen om uitleg over zullen gaan.

Ik wil nog een opmerking maken over de terminologie die wordt gebruikt en die de vraagstellers hebben overgenomen. Het zou om een commercialisering gaan. Voor sommigen is dat een vies woord. De tollenaars moeten uit de tempel worden verdreven. Die term wordt hier echter onterecht gebruikt. Het gaat niet om een commercialisering, waar overigens niets op tegen zou zijn. Het gaat om de belangenvermenging. Dat is het cruciale punt. De screenende instantie en de behandelende instantie zijn een en dezelfde. Dat is het probleem. Het probleem schuilt niet in de commercialisering. Het is natuurlijk mogelijk dat mensen de commercie willen afschaffen en naar de tijd van de Kelten willen terugkeren.

Mevrouw Kathleen Helsen: Het gaat niet om de afschaffing van de commercie. De vraag is of we ons onderwijs op die manier willen aanbieden. Vaak gaat het om de remediëring van leerproblemen. Ouders en leerlingen mogen verwachten dat dit binnen de school gebeurt en door onderwijsdiensten wordt aangeboden. In dat geval moeten ze hier niet extra voor betalen.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, de in de pers verschenen cijfers zijn afkomstig van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV). Aangezien ik niet over de nodige elementen beschik om ze te verifiëren, moet ik die cijfers voor waar aannemen.

Dit betekent niet dat de cijfers me verrassen. De cijfers bevestigen enkel wat iedereen die onderwijs opvolgt, al lang weet. De problemen in onze samenleving worden steeds meer gemedicaliseerd. Het probleem is de medicalisering van onze samenleving als geheel en van ons onderwijs in het bijzonder. Daar heerst blijkbaar een onweerstaanbare drang om iedereen snel een etiket op te kleven en liefst een pilletje te laten slikken. Dat zal het probleem oplossen en op zijn minst toch ons geweten geruststellen. Ik maak er nu een beetje een karikatuur van, maar zo lijkt het soms toch.

De terugbetaling van de logopedische behandelingen past in de ziekte- en invaliditeitsverzekering. Oplossingen hiervoor moeten in de medisch-therapeutische sfeer worden gezocht.

Dit is trouwens geen alleenstaand geval. Rilatine is hier nog niet aangehaald. Ik ga er echter van uit dat iedereen de cijfers heeft gehoord. Tussen 2005 en 2009 is het aantal kinderen en jongeren dat een voorschrift voor Rilatine heeft gekregen, van ongeveer 15.000 tot ongeveer 30.000 gestegen. Het aantal dagelijks genomen doses is van 1,7 miljoen tot 4,5 miljoen gestegen. *(Opmerkingen)*

Ik geef enkel twee voorbeelden van de medicalisering. Als minister mag ik het onderwerp wat opentrekken en de problematiek in de brede zin schetsen. Ik moet niet op een ad-hocbasis vragen stellen. Ik moet alles ruimer bekijken. Dat is inherent aan mijn functie.

Deze manier om met problemen om te gaan, wint blijkbaar aan populariteit in onze samenleving. We hebben het gisteren nog over autisme gehad. Het aantal diagnoses van autismespectrumstoornissen stijgt. Ondertussen is er alweer iets nieuw op komst. Blijkbaar begint bijna iedereen nu aan dyslexie en aan dyscalculie te lijden. Er is in onze samenleving een en ander aan de hand. We moeten ons hier vragen bij stellen. Er is behoefte aan een beleidsdomeinoverschrijdende aanpak op het Vlaams en het federaal bestuursniveau.

De groei van onderwijsexterne hulpverlening bij leerproblemen in het onderwijs is al langer bekend en staat blijkbaar los van de aanwezigheid van ondersteunende maatregelen zoals gelijke onderwijskansen (GOK) en zorg, de begeleiding door de CLB's of de pedagogische begeleiding. Het is een goede zaak dat recente cijfers de operationalisering aantonen. Vanuit het onderwijs zelf hebben we hier geen volledig zicht op. De hulpverlening vindt immers ook buiten de schooluren plaats. Bovendien zijn de ouders vrij en vertellen ze niet altijd alles aan de school. Ze mogen de federale regelgeving van het RIZIV gebruiken om een beroep te doen op al die mogelijkheden.

Aangezien de hulpverlening betalend is, kunnen we enkel besluiten dat hier sprake is van een zekere commercialisering. We hebben niets tegen handel. Het wordt een probleem als het handel om de handel in plaats van handel om de gezondheid van de kinderen wordt. Om het kind niet met het badwater weg te gooien, moeten we de situaties achter de cijfers kunnen beoordelen. U weet dat men binnen de samenwerking tussen school en CLB al langer is afgestapt van systematische algemene screenings. Een school moet goed preventief bezig zijn en als er effectief problemen zijn op het vlak van leren kan een samenwerking met het CLB geïnitieerd worden. Snelle detectie moet niet samengaan met algemene screenings. Kinderen moeten ook de tijd hebben om zich te ontwikkelen, en het tempo verschilt op dat vlak van kind tot kind.

Als ik lees dat in Limburg alle kleuters jaarlijks gescreend worden, stel ik me de vraag hoe men dat daar organiseert, op wiens vraag dat gebeurt en met wiens medewerking. Als dan volgens de logopedisten een kwart van die kleuters in therapie moet, vind ik dat we die praktijk moeten blootleggen. Er is hier misschien meer aan de hand met het systeem van screenen en hulpverlening dan met die jonge kinderen in kwestie.

Over welke problemen gaat het? Als er sprake is van een toeleiding doordat de hulpverlener zelf potentieel cliënteel mag screenen, lijkt mij hier toch een deontologisch probleem aanwezig te zijn. Als de heer De Meyere van de Vlaamse Vereniging voor Logopedisten dit erkent, lijkt hij mij in eerste instantie zelf het best geplaatst om dit deontologische gegeven aan te pakken.

Mevrouw Helsen heeft gelijk: wij moeten dit met leerzorg en leerlingenbegeleiding aanpakken. We zijn volop bezig met het ontwikkelen van handelingsgerichte diagnostische protocollen. Die zijn al operationeel voor lees-, spelling- en rekenproblemen. In die protocollen stelt men niet alleen een diagnose, maar wordt er ook een wenselijke gefaseerde aanpak bij de problemen beschreven. Het gaat dus om een handelingsgerichte diagnose. Probleem is dat scholen en CLB's geconfronteerd worden met diagnoses die van buiten het onderwijs gesteld zijn en waarbij de redenering is dat als er een diagnose is, er per definitie ook een therapeutische behandeling moet gebeuren. Dat is volgens ons niet zo. Beter zou zijn om, als er extern een diagnose is vastgesteld, met het CLB te bekijken wat er binnen de school- en onderwijscontext kan gebeuren en zien of er dan nog complementaire externe bijstand of ondersteuning nodig is. Die afweging wordt wellicht vaak niet of niet meer gemaakt en men gaat onmiddellijk over tot therapie, zonder zich af te vragen of die therapie dan wel voldoende aansluit bij wat er op school gebeurt.

De praktijk die u daarnet hebt omschreven, is geen wenselijke praktijk. We zijn op dit moment, los van de uitwerking van leerzorg, bezig met Welzijn om juist die weg van objectieve diagnostische protocollen in te slaan. Ik zal vrijdag met minister Vandeurzen bespreken hoe de samenwerking tussen Onderwijs en Welzijn op punt kan worden gesteld. Ik geef u mijn persoonlijk standpunt: ik vind dat diagnoses en vaststellingen het best gebeuren hetzij door doorverwijzing van een CLB hetzij – als ouders dat willen, maar ik kan het hun niet verbieden – rechtstreeks, het liefst door een welzijnsinstelling of een gespecialiseerde dienst. Maar dat mag niet automatisch leiden tot een therapie. Dan moet met het CLB worden bekeken wat er in de schoolcontext kan gebeuren. Dan moet, samen met ouders, CLB en eventueel anderen, bekeken worden hoe er het best mee kan worden omgegaan. Dat is volgens mij het zuiverste model. Ik ben van plan om dat in leerzorg en leerlingenbegeleiding op te nemen. Dat is de reden waarom dit punt ook op de agenda staat van de bespreking overmorgen met mijn goede collega Jo Vandeurzen. (*Opmerkingen van mevrouw Kathleen Helsen*)

Wat de therapeutische interventies tijdens de lestijden betreft, hebben we met ingang van dit schooljaar een nieuwe regelgeving geïnstalleerd. Het gaat om de actualisering van een regeling die sinds 1978 bestond en die aan verandering toe was. We hebben geregeld dat voor de behandeling van een onderwijsleerprobleem tijdens de lestijden door schoolexterne hulpverleners voldaan moet zijn aan een aantal voorwaarden. Er moet sprake zijn van een stoornis, vastgelegd in een officiële diagnose. De ouders moeten motiveren waarom de behandeling tijdens de lestijden moet plaatsvinden. Het CLB moet een advies formuleren waarin wordt beoordeeld dat de therapie die wordt voorgesteld niet beschouwd kan worden als schoolgebonden aanbod, dit is het reguliere aanbod in de school, de aanvullende zorgmaatregelen, de ondersteuning door CLB, pedagogische begeleidingsdiensten, buitengewoon onderwijs. Het begrip ‘schoolgebonden aanbod’ werd door de Commissie Zorgvuldig Bestuur gehanteerd bij uitspraken over een aantal aan haar voorgelegde dossiers over revalidatie tijdens de lestijden. Er moet een samenwerkingsovereenkomst zijn met de therapeut. Die overeenkomst moet vastleggen hoe de afstemming met het onderwijs in de school gebeurt en wat de toegevoegde waarde kan zijn van de therapie voor het onderwijsleerproces in de school. Ten slotte moet de directeur een beslissing nemen.

Let wel, het gaat hier over ouders die al een regeling met een therapeut getroffen hebben. De beoordeling gaat er niet over of dat kind überhaupt wel therapie moet krijgen. Die beslissing is al genomen door de ouders en door externen. Het gaat over de vraag of dat al of niet tijdens de lestijden kan plaatsvinden. Daar hebben we dus een beperking op toegepast.

Deze regelgeving is pas in uitvoering. Het is de bedoeling om op basis van de verplichte advisering door het CLB, die de adviezen moet registreren, een zicht te krijgen op het aantal leerplichtige kinderen en jongeren die tijdens de lestijden therapie krijgen.

Over de nieuwe regeling inzake revalidatie tijdens de lestijden is al gecommuniceerd. De visie die erachter zit, is geen therapie tijdens de lestijden toe te staan als het slechts gaat over ‘vermoedens van’ een stoornis gaat en als de therapie, kort door de bocht gesteld, neerkomt op het overdoen van de leeractiviteit uit de klas in een individuele setting van leerling en therapeut. De implementatie van deze nieuwe regeling zullen we nu verder opvolgen, in eerste instantie door een kwantitatieve monitoring. Vanaf volgend schooljaar zullen we de eerste gegevens kunnen halen uit het registratiesysteem waarin de CLB's hun adviezen in verband met revalidatie tijdens de lestijden registreren.

Voorzitter, ik ben blij te horen dat u ook naar Peeters & Pichal luistert, maar vooral ook dat iedereen een terechte bezorgdheid toont voor deze medicaliseringsproblematiek in ons onderwijs.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Minister, ik dank u voor uw antwoord. We stellen vast dat er meer gevallen zijn dan vroeger. Ik weet niet of we dan ook meteen mogen stellen dat die situaties misschien niet ‘echt’ zijn. Ik zou me daarvoor hoeden. Wie ben ik om te zeggen dat een diagnose niet beantwoordt aan de realiteit?

U hebt terecht gesteld dat het tempo van ontwikkeling verschilt bij kinderen, en dat het niet correct is dat de hulpverlener die zelf screent, ook zelf wil behandelen.

Het lijkt mij goed dat u een nieuwe regeling zult meenemen in het dossier van leerzorg en leerlingenbegeleiding. Ook de samenwerking met de minister van Welzijn lijkt mij een goed initiatief. Ik kan mij evenwel voorstellen dat die oplossingen niet voor morgen zijn. Ik blijf dan ook met mijn vraag zitten of u intussen een infocampagne wilt organiseren, gericht op de scholen en de ouders. We weten allemaal hoe vatbaar ouders zijn voor mogelijke problemen bij hun kinderen. Het is misschien wel nuttig om hen te informeren over hoe ze daar het beste mee kunnen omgaan.

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Danielle Godderis-T’Jonck: Minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord.

Wat is logopedie? Logopedie is een paramedisch beroep in de gezondheidszorg en in het onderwijs. De logopedie houdt zich bezig met de preventie, het onderzoek en de behandeling van stoornissen en beperkingen op het gebied van spraak, taal, stem en gehoor. Ik heb echter soms de indruk, minister, dat het een goedkope vorm van bijles is. Als je hoort dat de kinderen er bijvoorbeeld ook soms rekensommen leren maken, en dat het dan ook nog wordt terugbetaald door het RIZIV, zou het mijns inziens beter zijn dat er een logopedist aangesteld wordt vanuit het CLB voor een objectieve screening en bij noodzaak aan therapie, en dat die dan de vrije markt doen spelen.

Ik zou u ook willen vragen om eens met uw federale collega te spreken over meer controle vanuit het RIZIV en de adviserende geneesheren.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Minister, ik dank u voor het uitvoerige antwoord. Er is mijns inziens maar één probleem: we moeten binnen heel die medicalisering van de maatschappij – of het nu om Rilatine, logopedie of het dragen van een beugel gaat – een evenwicht zien te bereiken tussen waar er echt een probleem is en waar men er een luxeprobleem van maakt. U zult niet zomaar met een pasklare oplossing kunnen komen. Het is zeer verstandig dat we dat uitgebreid meenemen in het dossier van leerzorg en leerlingenbegeleiding.

We weten dat er heel wat misbruik zit in die problematiek. Daar moeten we in elk geval van af proberen te raken.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Minister, net als mijn collega’s neem ik mee dat het dossier wel op lange termijn bekeken wordt, maar dat u op korte termijn eigenlijk niet meteen acties aankondigt, als ik goed geluisterd heb.

Minister Pascal Smet: Dan hebt u niet goed geluisterd. (*Gelach*)

Mevrouw Irina De Knop: Ik voel er zelf veel voor om een objectieve screening door een onafhankelijke organisatie mogelijk te maken. We moeten inderdaad verhoeden dat degene die de screening doet, nadien ook de behandeling doet. Ik denk dat u daar meer kunt doen dan louter faciliteren of afwachten.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Minister, ik zit volledig op uw lijn wat betreft de manier waarop u naar het probleem kijkt. U hebt morgen een overleg met uw goede collega

Vandeuren. Het is belangrijk dat u met uw collega van Welzijn overlegt, want zo kan er een eensgezinde visie komen op de problematiek.

Het gaat hier over logopedie. Revalidatie is iets gelijkaardigs. Zij zijn gevat door federale regelgeving. Minister Vandeuren is als minister van Welzijn en Gezondheid niet in de mogelijkheid om daar enige bijsturing te doen. Het is belangrijk dat er één gezamenlijke visie ontwikkeld wordt op de manier waarop we leerzorg tot stand brengen en hoe we leerlingenbegeleiding in de toekomst organiseren.

Een volgende stap die hier ongetwijfeld gezet zal moeten worden, is dat u contact opneemt met de op federaal niveau bevoegde ministers, om met hen te bespreken hoe wij naar de verdere uitbouw van logopedie kijken vanuit leerlingenbegeleiding, en wat dat betekent voor de federale regelgeving. De geldende federale regelgeving is totaal anders opgebouwd en sluit niet altijd goed aan bij de manier waarop wij de zaken regelen. De centra voor revalidatie bijvoorbeeld botsen dikwijls met de regelgeving die wij vanuit Welzijn en Onderwijs tot stand brengen. Een goede afstemming met revalidatie en logopedie is niet eenvoudig. Ze hebben een financiering op basis van prestaties, heel strikt vaak; op andere domeinen zijn ze heel flexibel. Het is belangrijk om dat gesprek aan te gaan als wij een visie ontwikkeld hebben samen met de minister van Welzijn en Gezondheid.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, ik ben blij dat u zelf zegt dat kinderen tijd nodig hebben om een taal te ontwikkelen en dat ze dat op een verschillend moment doen. We hadden gisteren een hoorzitting over de taalproef. Er waren argumenten om de taalproef zo rap mogelijk af te schaffen, u hebt het net gehoord. Daar zullen we het nog over moeten hebben.

Ik wil erop aandringen om de positieve zaken niet uit het oog te verliezen als we de misbruiken aanpakken. Logopedisten en kinesitherapeuten ondersteunen de kleuteronderwijzers op school. Ze zijn een soort voorloper van leerzorg. We mogen dat niet uitschakelen en enkel met de revalidatiecentra gaan samenwerken.

Het is ook wel nodig om een onderscheid te maken tussen kleuter- en lager onderwijs.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: De communicatie hebben we gedaan. Dat zal worden meegenomen met de gebruikelijke communicatie. Ik neem uw suggesties mee. Misschien zal ik de voorzitter van de vereniging nog aanschrijven en vragen in welke mate hij deontologisch kan optreden. Hij heeft zelf aangegeven dat er een deontologisch probleem is.

Ik zal vragen aan de administratie om hem en de koepel van de CLB's uit te nodigen om hier een gedachtewisseling te houden. Ik wil daarbij zijn. We kunnen de commissie Welzijn ook uitnodigen. Het lijkt mij het best dat zij in eerste instantie zelf optreden. Als dat niet gebeurt, kunnen wij in het kader van de leerlingenbegeleiding en leerzorg verder stappen zetten.

Mevrouw De Knop, misschien hebt u het gemist, maar we hebben de regelgeving al aangepast inzake het volgen van therapieën tijdens de lessen. Dat is toch al een rem. Ze gelden vanaf dit schooljaar.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Robrecht Bothuyne tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de leertijd binnen het systeem van leren en werken - 2073 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Minister, deze opleiding is een combinatie van leren en werken, gericht op de doelgroep van jongeren van 15 tot 25 jaar en wordt aangeboden in de vijf SYNTRA die Vlaanderen rijk is.

De leertijd gaat ondertussen terug op een meer dan honderdjarige geschiedenis. De leertijd is onderdeel van het in 2008 goedgekeurde decreet Leren en Werken, en staat onder toezicht van SYNTRA Vlaanderen. Sinds meer dan tien jaar kent de leertijd een dalende instroom. In 2000 waren er nog 6902 leerjongeren. In 2010 was dit gedaald tot 3408 leerjongeren.

De leertijd heeft nochtans troeven. Heel wat van de aangeleerde beroepen zijn knelpuntberoepen. Dat blijkt ook uit de sterkst vertegenwoordigde sectoren: horeca, bouw en personenverzorging. Anders dan het dbso (deeltijds beroepssecundair onderwijs) weet de leertijd het voltijds engagement, zoals in het decreet geambieerd wordt, wel degelijk waar te maken. Na het beëindigen van de leertijd vindt 90 procent van de jongeren een duurzame job. Twee derde van deze jongeren gaat effectief aan de slag in het beroep waarvoor men leerde. Bovendien is een belangrijk deel van de leertijdjongeren later aan de slag als zelfstandige. 18 procent is na vijf jaar zelfstandige, 32 procent heeft de intentie om dat te worden.

Ondanks deze sterke cijfers kent de leertijd structurele problemen. De instroom is te laag, en er is bijna geen steun voor vanwege externe onderwijspartners. Slechts 2 procent van de leertijdjongeren is doorgestuurd vanuit het CLB. De leertijd kampt ook nog steeds met een negatief imago en een te grote uitval gedurende de opleiding.

De Vlaamse Regering heeft er via het decreet Leren en Werken reeds voor gezorgd dat leertijdjongeren ook effectief een diploma secundair onderwijs kunnen behalen. Dat was een eerste positieve stap. Maar er is meer nodig. De financiering is het belangrijkste knelpunt. De Vlaamse overheid plant voor de 7313 leerlingen uit het deeltijds onderwijs in totaal een budget van zowat 60 miljoen euro. Dat is ruim 8000 euro per leerling. Bij de leertijd gaat het om een budget van 9,8 miljoen euro. Voor 3408 leerjongeren is dat dus minder dan 3000 euro per jongere. De leertijd heeft grote noden en een achterstand in de financiering. Zo is er te weinig budget voor extra uren lesgevers voor algemene vorming. Ook de werklust voor de leertrajectbegeleiders is uitzonderlijk hoog. Gemiddeld 160 leerjongeren per jaar begeleiden is niet van dien aard om de kwaliteit van die begeleiding te bewaken, laat staan te verhogen.

Dit alles leidt ertoe dat SYNTRA Vlaanderen een noodkreet slaakt. Die is geuit in de verenigde commissies Onderwijs en Economie eind maart. De vraag werd openlijk gesteld: "Is Onderwijs nog bereid in de eerste plaats het belang van de jongere centraal te stellen?" Volgens hen is er een eerlijke toeleiding naar de leertijd nodig. Er zijn immers honderden arbeidsbereide jongeren die snakken naar een ondernemer, en SYNTRA Vlaanderen heeft honderden ondernemers die een leerjongere willen.

Bovendien wil SYNTRA Vlaanderen de kans krijgen nieuwe opleidingen te creëren die nieuwe doelgroepen kunnen bedienen, zoals hoger opgeleiden, meisjes en allochtonen. SYNTRA Vlaanderen wil zelf alvast zijn verantwoordelijkheid opnemen en werkt onder andere aan een betere intake en lagere uitval, betere coaching, een goede sectorale samenwerking en het competentiegericht uitwerken van een vernieuwd opleidingsaanbod.

Minister, erkent u de geciteerde problemen in de leertijd? Zo ja, hoe zult u ze aanpakken? In het verleden is sprake geweest van een actieplan. De resultaten daarvan zijn cijfermatig alleszins nogal mager. Erkent u de grote kloof inzake financiering tussen jongeren in het deeltijds onderwijs en jongeren in de leertijd? Gemiddeld is er een verschil van 5000 euro, dat is serieuze discriminatie. Hoe verklaart u deze grote verschillen? Hoe zult u deze kloof wegwerken?

Een van de belangrijkste problemen is de toeleiding vanuit onderwijs. Hoe zult u scholen en CLB's aanzetten werk te maken van de promotie van de leertijd voor de jongeren die hiervoor in aanmerking komen? Ik weet dat er samenwerkingsovereenkomsten zijn, maar die zijn grotendeels dode letter gebleven in de praktijk. Hoe staat u tegenover het creëren van

nieuwe opleidingen in de leertijd, ook voor hoger opgeleiden? Welke mogelijkheden ziet u voor de leertijd binnen levenslang leren?

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, de voorbije jaren heb ik geregeld aandacht gevraagd voor de dramatische daling in de leertijd. Er zijn allerlei plannen aangekondigd. De voorbije twee jaren sprak u over een actieplan in samenwerking met SYNTRA, maar daar hoorden we dat het niet helpt. Ik sluit me aan bij de gestelde vragen, maar in het decreet Leren en Werken hadden we voorzien in de oprichting van regionale overlegplatformen (ROP's). De bedoeling daarvan was net om de verschillende aanbieders, vooral de Centra Deeltijds Onderwijs, de deeltijdse vorming en SYNTRA, samen te brengen. Ons idee als wetgever was om hen te laten afspreken welke jongere het best op welke plaats terecht komt, en wie welk aanbod in de streek doet. Zo kan de leertijd een sterkere instroom krijgen van de jongeren die er thuishoren. Soms wordt verkeerd gekozen aan de hand van allerlei andere criteria zoals sectoren, financiële voordelen enzovoort.

Minister, weet u hoe de werking is? Komt er een evaluatie? Wat is de rol van Brussel, van het Vlaamse niveau? Worden ze aangestuurd? Ik weet dat er overleg is op het Vlaamse niveau. Op korte termijn liggen daar kansen om de ROP's te laten functioneren, want misschien is dat een middel om beweging te brengen op korte termijn. Op lange termijn verwijs ik naar de resolutie die we in de commissie hebben goedgekeurd over ondernemend onderwijs. Een van de vragen was om een visie te ontwikkelen over welke plaats we werkplekleren geven in ons onderwijs.

Leren en werken en ook de leertijd moeten we meer als positief aspect van de combinatie tussen leren en werken in onderwijs naar voren schuiven. Bent u bereid om de visie te ontwikkelen om stages, leren en werken, werkplekleren te stimuleren met het oog op een hogere instroom in dit succesvolle traject?

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Minister, ik was ook aanwezig op die gezamenlijke commissievergadering en ik heb ook de verzuchtingen gehoord van SYNTRA, meer bepaald over de leertijd en over leren en werken. Net als in het deeltijds beroepsonderwijs, is er een negatief imago en een grote uitval, en vooral een dalende instroom. Er is weinig toeleiding vanuit de CLB's omdat er in de schoolgemeenschappen vaak deeltijds beroepsonderwijs is.

Nochtans lijkt dit voor veel jongeren een goede, voor sommigen zelfs een ideale opleiding, vooral voor werkrijpe leerlingen. Er zijn leerlingen tussen 15 en 18 jaar die nog de veilige omgeving van de school nodig hebben, maar er zijn er andere die al werkrijp zijn en naar leren en werken kunnen worden toegeleid.

Ik wil een pleidooi houden voor meer aandacht voor leertijd en leren en werken en voor het deeltijds beroepsonderwijs. Misschien komt dat aan bod in de hervorming van het secundair onderwijs. Nu zijn ze concurrenten van elkaar, terwijl ze misschien beter complementair zijn. We mogen ze niet uit het oog verliezen, anders vallen ze misschien uit de boot.

Minister, kent u die problemen? Hoe kunnen de CLB's worden aangezet om dat kenbaar te maken bij leerlingen die daarvoor in aanmerking komen?

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: SYNTRA Vlaanderen wil meer meisjes en meer allochtonen bereiken. Dat is een teken dat ze die doelgroepen veel minder bereiken. Bij de uitstroom van ongekwalificeerde 15-jarigen kunnen de meisjes en vooral de allochtonen meer worden gestimuleerd en gemotiveerd om via die weg een job te leren. Minister, hoe kunt u dit ondersteunen vanuit Onderwijs?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Ik sluit me aan bij alle aangehaalde bezorgdheden. Ik zal ze hier niet herhalen. Ik heb wel nog een bijkomende vraag. Sinds vorig jaar is het behalen van een getuigschrift via SYNTRA-onderwijs mogelijk. Wordt het behalen en het uitreiken van getuigschriften binnen deze vorm van onderwijs en het deeltijds leren op dezelfde wijze gecontroleerd?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, collega's, de analyse die hier in de inleidende tekst gemaakt wordt, klopt en is gebaseerd op de kwantitatieve en kwalitatieve gegevens uit onder andere de beheersovereenkomst, maar ook uit het extern cijfermateriaal vanuit de effectiviteitsstudie.

Ook het cijfermateriaal in verband met de financiering klopt. Men kan echter wel stellen dat de leerlingen in het dbso vanuit hun specifieke problematiek – scholingsgraad, leer- en gedragsproblemen – nog meer nood hebben aan begeleiding. Vandaar ook dat er daar gekozen is om binnen leren en werken vier fasen te hebben: persoonlijke ontwikkelings-trajecten (POT), voortraject, brugproject, arbeidsdeelname.

Een ander element dat de hogere kost in het dbso mee verklaart, is dat er in het dbso veel meer lesuren worden ingericht. Bovendien wordt het voltijds engagement in het dbso vaak gerealiseerd via brug- en andere trajecten, en veel minder via een voltijds engagement bij een ondernemer, zoals het strikt genomen bedoeld is. Die verschillende fasen brengen een verhoging van de kostprijs met zich mee.

Het verschil in statuut van de lesgevers draagt ook sterk bij tot de verschillende kostprijs, omdat er in de leertijd veel lesgevers per uur worden betaald, wat een lagere kost is. SYNTRA Vlaanderen heeft al gevraagd voor deze lesgevers in extra omkaderingsuren te voorzien, zodat ze ook een vergoeding zouden kunnen krijgen voor de talrijke extra taken die van hen verwacht worden.

Bij een analyse vanuit SYNTRA Vlaanderen moeten we spijtig genoeg vaststellen dat blijkbaar het aspect 'scholengemeenschappen of grote scholentiteiten' een nefaste invloed heeft op het efficiënt doorverwijzen naar de leertijd. Alles wordt in het werk gesteld om de jongere binnen de eigen entiteit te houden om eventueel vanuit het technisch secundair onderwijs (tso) naar het beroepssecundair onderwijs (bso) en naar het dbso te verwijzen en de leertijd niet als optie aan te bieden. Toen scholen nog autonoom opereerden, deed zich dit veel minder voor.

Ook CLB's zijn sterk gekoppeld aan 'hun scholengemeenschap'. Vanuit het Departement Onderwijs en Vorming en SYNTRA Vlaanderen is er blijvend overleg met CLB's om hun zo goed mogelijk te informeren over het systeem leertijd, zodat een optimalere toeleiding kan gebeuren. Al van bij de start van deze Vlaamse Regering namen we ons met heel de Vlaamse Regering voor om de schoolloopbaanbegeleiding beter af te stemmen op de arbeidsmarkt. We zien de CLB's hierbij als een belangrijke actor, maar ook de scholen, de scholengemeenschappen, SYNTRA, de arbeidsmarkt zelf en andere spelen hierin een belangrijke rol.

Ook willen we verder en sterker inzetten op de begeleiding van leerlingen in het algemeen. In het ontwerp van decreet Leerlingenbegeleiding moet de loopbaanbegeleiding uiteraard een duidelijke plaats krijgen. Dan is een betere toeleiding mogelijk, ook naar SYNTRA.

Tenzij ik me vergis, heb ik van SYNTRA zelf nog geen actieplan gekregen om meer promotie of campagne te voeren voor de leertijd. Ik denk dat ze het wel heeft gedaan in de regionale overlegplatformen. Nochtans heb ik wel al een jaar geleden een suggestie overgemaakt aan SYNTRA Vlaanderen om zelf een concreet voorstel uit te werken. Ik ben daar al een paar keer geweest, toen onder andere over de dalende instroomcijfers werd gesproken. Dat is toch wel logisch. Ik ben bereid om ze daarin te ondersteunen. Ik ben ervan

overtuigd dat ook minister Muylers en zelfs minister-president Peeters bereid zijn om daaraan mee te werken.

Ondertussen hebben we wel al een nieuwe opleiding logistiek helper in de zorginstellingen goedgekeurd. Dat is toch wel belangrijk, omdat we zo een nieuwe nood in de sector kunnen opvangen en tevens meer meisjes aantrekken tot de leertijd.

De doorstromingsmogelijkheden van jongeren uit de leertijd moeten ook in de toekomst worden gegarandeerd, nu leerjongeren sinds twee jaar de kans hebben om, zoals de heer De Meyer terecht heeft aangehaald, een getuigschrift of een diploma van het secundair onderwijs te behalen. Het is toch belangrijk voor jongeren en de ouders om voor sterke leerlingen een gedeelte van het opleidingstraject tussen 15 en 18 via een andere leerweg, hetzij de leertijd, hetzij het dbso, in te vullen om nadien eventueel toch nog te kiezen voor een bacheloropleiding wanneer ze opnieuw de weg hebben gevonden, als ik me zo mag uitdrukken.

Via de leertijd – mits een kwalitatief opleidingsprogramma en een gedreven, professionele ondernemer-opleider – zal de jongeren diverse competenties sterker ontwikkelen dan in een schoolse omgeving of louter via een stage. Een ‘gemengde schoolloopbaan’ kan dan op termijn voor een ruimere groep van jongeren een valabele optie zijn. Dat is ook een van de zaken die we mee opnemen in de hervorming van het secundair onderwijs.

Mevrouw Poleyn, ik heb vandaag geen antwoord op uw vraag over de evaluatie en de stand van zaken van de regionale overlegplatformen. Ik heb het ondertussen al gevraagd. We zullen het schriftelijk bezorgen. Dat wordt geacteerd en opgevolgd.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Er zit een beetje eten en drinken in. De cijfers die gepresenteerd werden, zijn exclusief de projectfinanciering. Een aantal van, bijvoorbeeld, de brugprojecten zitten daar nog niet eens in. Als we die erbij tellen, zou de kloof tussen wat per leerling wordt besteed in het dbso en de leertijd nog veel groter zijn. Ik zeg niet dat de financiering van vandaag op morgen gelijkgetrokken moet worden. De noden zijn inderdaad anders. Denken we maar aan het voltijds engagement dat op een andere manier wordt ingevuld. Ik denk echter dat het toch noodzakelijk is dat u een gedetailleerdere analyse maakt van de manier waarop we deze twee systemen financieren en dat de noden duidelijker in kaart worden gebracht. SYNTRA Vlaanderen vraagt om extra uren voor algemene vorming. Ik heb van u begrepen dat op die vraag nog geen antwoord is gegeven. Extra uren vergen extra budgetten. Op die vraag kan alleen u antwoorden.

Wat betreft de scholengemeenschappen, de positie van de CLB's daarin en het negatieve effect op de doorstroming naar SYNTRA: dat is inderdaad de realiteit op het terrein. Het is moeilijk om daartegen in te gaan. Alleen via een volgehouden inspanning van u en het departement kan een gedragswijziging tot stand worden gebracht. Eventueel moet dat mee worden opgenomen in de inspecties en dergelijke meer.

Ik denk dat SYNTRA Vlaanderen graag zal ingaan – ze moet dat ook doen – op uw suggestie in verband met een duidelijk promotieplan. Ik dacht altijd dat er te weinig budget voor zou zijn. Maar met het engagement van vandaag zult u hopelijk snel een duidelijk plan en dus ook een budgetvraag op uw bureau krijgen.

Ik ben blij met de nieuwe opleiding. Ik hoop dat we verder kunnen gaan in het creëren van nieuwe opleidingen, eventueel ook voor hoger opgeleiden. Uit uw antwoord maak ik op dat daarvoor ruimte moet bestaan en dat het aan SYNTRA Vlaanderen is om zelf initiatieven te nemen.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, in uw beleidsbrief staat dat u dat actieplan samen met SYNTRA zou maken. Ik dacht dat u daar al twee jaar aan bezig was.

Minister Pascal Smet: We moeten eerst voorstellen krijgen.

Mevrouw Sabine Poleyn: Ik hoop dat dat vooruitgaat.

Heb ik het goed begrepen als ik stel dat u eigenlijk een meer structurele samenwerking suggereert tussen SYNTRA en de scholengemeenschappen als het gaat over de leertijd? Die doorstroming gebeurt daar immers. Misschien kan dat gebeuren bij een hervorming van de regionale overlegplatformen. Op het regionale niveau is er heel wat werk.

Minister Pascal Smet: We zullen dat bekijken.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik weet voorlopig genoeg, maar we moeten dat wel blijven volgen, want het is té belangrijk.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Minister, u wilt dit ook deels opnemen bij de hervorming van het secundair onderwijs. Ik heb nog een tip voor u: misschien kan ook in het kader van het spijbelactieplan worden bekeken of er signalen zijn van bepaalde scholen met betrekking tot bepaalde jongeren en groepen. Misschien kunt u eventueel proactief optreden om die jongeren opnieuw voor de samenleving te winnen en hen een opleiding te doen volgen. Dat kan daar dus mee in worden opgenomen.

De heer Jos De Meyer: Ik onderschrijf de appreciatie van de minister en de financiële bezorgdheden van de heer Bothuyne. Minister, ik blijf echter met mijn vraag zitten of ze op dezelfde wijze worden gecontroleerd wat het uitreiken van diploma's betreft.

Minister Pascal Smet: De inspectie is ook bevoegd om dat te controleren.

De heer Jos De Meyer: Gebeurt dat of niet?

Minister Pascal Smet: Normaliter wel, maar ik zal laten nakijken wat er is gebeurd en ik zal dat bezorgen.

De heer Jos De Meyer: Dank u.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over studiefinanciering - 2064 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, minister, geachte leden, in 2007 heeft het Vlaams Parlement het nieuwe decreet met betrekking tot de studiefinanciering goedgekeurd. Daardoor komen sinds het schooljaar 2007-2008 meer gezinnen in aanmerking voor een schooltoelage in het secundair en een studietoelage in het hoger onderwijs. Sinds het schooljaar 2008-2009 is er ook een aanvraag mogelijk voor kleuters, kinderen in de lagere school en leerlingen in het deeltijds secundair onderwijs.

Meermaals heb ik in deze commissie al een pleidooi gehouden voor de automatische toekenning van de school- en studietoelagen. Ik heb u daarover nog niet zo heel lang geleden een schriftelijke vraag gesteld, opdat ik een zicht zou krijgen op de uitvoering van die automatische toekenning. In uw antwoord hebt u gesteld dat die automatische toekenning alleen mogelijk is indien er toegang wordt verleend tot de afstemmingsgegevens uit het Rijksregister. Om toegang tot die informatie te krijgen, moet een machtiging worden verleend door de privacycommissie, die daar vermoedelijk een aantal voorwaarden aan zal koppelen. Met de privacycommissie werden daarover al de eerste gesprekken gevoerd. Principiële beslissingen en de eventuele noodzaak van een wijziging van de regelgeving hangen in de eerste plaats af van de beslissing van die privacycommissie.

Ook hebt u aangegeven dat de daadwerkelijke realisatie van de automatische toekenning en de concrete timing ervan, afhankelijk zijn van het antwoord van de privacycommissie. U hebt qua timing voor die automatische toekenning altijd het schooljaar 2013-2014 vooropgesteld. Is dat nog haalbaar of wordt dat een probleem?

Uit de cijfers die u hebt gegeven in uw antwoord op mijn schriftelijke vraag, blijkt ook dat kleuters een moeilijker te bereiken groep vormen als het gaat over het aanvragen van een schooltoelage. Uit een ruwe berekening op basis van het aantal ingeschreven kleuters in het schooljaar 2009-2010 blijkt dat voor 23,5 procent van de kleuters een aanvraag wordt ingediend. Het streefdoel van 25 procent wordt dus niet bereikt, terwijl dat wel het geval is bij andere onderwijsvormen.

Artikel 56 van het decreet bepaalt dat de toelage wordt uitbetaald op een rekening van de wettelijke vertegenwoordiger van de betrokken leerling bij wie de betrokken leerling op 31 december van het schooljaar in kwestie zijn hoofdverblijfplaats heeft, tenzij een meerderjarige leerling voorafgaand aan de uitbetaling van de toelage de dienst verzoekt de toelage uit te betalen op een andere rekening. De Vlaamse Regering kan gevallen bepalen waarin, ter bescherming van de financiële belangen van de leerling, kan worden afgeweken van dat eerste lid. Er rijst onduidelijkheid over wie de schooltoelage ontvangt indien de leerling werd geplaatst. De hoofdverblijfplaats komt dan veelal niet overeen met die van de persoon die daadwerkelijk dagelijks zorgt voor het kind. Dat is zeker zo als het gaat over pleegouders.

Positief aan het nieuwe decreet is dat er een stijging is naar dat aandeel van 25 procent leerlingen die een toelage ontvangen. Het is echter nog niet duidelijk welke inkomensgroepen vooral een toelage aanvragen en ontvangen. Ook is het niet duidelijk tussen welke minimum- en maximumgrens de meeste aanvragers en ontvangers zich situeren.

Minister, ik heb dus al informatie van u gekregen in uw antwoord op mijn schriftelijke vraag, maar toch heb ik nog een aantal bijkomende vragen. Is het nog steeds mogelijk om die automatische toekenning in het schooljaar 2013-2014 in te voeren? Klopt het dat er voor kleuters minder aanvragen worden ingediend? Op basis van een aantal berekeningen zijn we zelf tot een bepaald percentage gekomen, en dat ligt lager dan dat voor de andere onderwijsvormen. Indien dat klopt, wilt u maatregelen of initiatieven nemen om ervoor te zorgen dat ouders die recht hebben op de toelage, die toelage ook aanvragen? Ziet u ter zake een rol weggelegd voor Kind en Gezin, dat eigenlijk een opdracht heeft in het kader van de kleuterparticipatie? Misschien kan deze organisatie die informatie dan ook meteen geven.

In welke gevallen kan ter bescherming van de financiële belangen van de leerling worden afgeweken van de reglementering rond de uitbetaling van de toelage zoals bepaald in artikel 56 van het decreet? Wat kan dit concreet betekenen voor geplaatste jongeren?

Minister, hebt u zicht op het statuut van de gezinnen die een toelage aanvragen en ontvangen? Bereiken wij de doelgroep die wij voor ogen hadden? Gaat het veelal om werknemers, alleenstaanden, zelfstandigen of andere groepen? Welke cijfers hebt u?

Kunt u situeren tussen welke inkomensgrenzen de meeste aanvragers/ontvangers van een school- of studietoelage zich bevinden?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, ik voorzie in de realisatie van de automatische toekenning van studiefinanciering ten vroegste vanaf het school- en academiejaar 2013-2014, gelet op de grote omvang van het project, de gegevensuitwisseling met een groot aantal externe databanken en de nood aan uitgebreide testen vóór ingebruikname. Die termijn is op dit moment nog altijd haalbaar.

Het klopt dat er voor kleuters minder aanvragen worden ingediend dan voor de andere onderwijsvormen en dat deze groep de 25 procent niet bereikt. De differentiatie in het aantal

toekenningen per onderwijsniveau is niet direct verklaarbaar. In het schooljaar 2009-2010 kwam 21 procent van de kleuterpopulatie in aanmerking voor een schooltoelage, terwijl het percentage toelagerechtigden op lager onderwijsniveau 25,48 procent bedroeg. De automatische toekenning van studiefinanciering zal het reële risico op non-take-up volledig uitsluiten zodat iedereen die recht heeft op een school- of studietoelage, die ook effectief ontvangt.

Ouders van kleuters worden, net zoals alle andere ouders, via verschillende kanalen aangemoedigd om een aanvraag in te dienen. Bij de invoering van de schooltoelage voor het basisonderwijs werd een uitgebreide mediacampagne opgezet. Ook worden er jaarlijks bij het begin van het schooljaar informatiebrochures voor de ouders bezorgd aan de onderwijsinstellingen.

Wanneer de jongere deel uitmaakt van een leefeenheid die valt onder de categorie zoals vermeld in artikel 34, paragraaf 1, tweede lid, van het decreet – geplaatste jongeren – wordt bij de berekening van de schooltoelage gekeken naar het wettelijke domicilie – de hoofdverblijfplaats – van de jongere. Als die hoofdverblijfplaats bijvoorbeeld bij de pleegouders is, dan worden zij beschouwd als de wettelijke vertegenwoordiger van die jongere en de toelage, op basis van hun inkomen berekend, ook op hun rekening gestort. Het is hoogst onwaarschijnlijk dat een jongere die geplaatst is in een pleeggezin, zijn of haar wettelijk domicilie nog bij zijn of haar ouders zou hebben.

Artikel 56 van het decreet voorziet in een afwijking voor de meerderjarige leerling. Hij kan de dienst voorafgaand aan de uitbetaling van de toelage verzoeken om de toelage uit te betalen op een andere rekening dan de rekening van de wettelijke vertegenwoordiger van de betrokken leerling bij wie de betrokken leerling zijn hoofdverblijfplaats heeft. Daarnaast is er ook in een afwijking voorzien in artikel 17 van het besluit van de Vlaamse Regering van 7 september 2007. De meerderjarige leerling of de wettelijke vertegenwoordiger kunnen de dienst verzoeken om de toelage geheel of gedeeltelijk te laten betalen aan een openbare instelling – OCMW, schuldbemiddelaar – die de aanvrager begeleidt ter bescherming van diens financiële belangen.

Als [bijlage](#) bij het verslag voeg ik een tabel met het statuut van de gezinnen die een toelage aanvragen en ontvangen.

U weet dat de financiële voorwaarden voor het openen van het recht op school- en studietoelagen verweven zijn met het aantal punten in de leefeenheid. Ik heb een overzichtstabel bij die ik eveneens als [bijlage](#) bij het verslag zal voegen.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Minister, ik krijg graag een kopie van de informatie zodat ik de gegevens verder kan bestuderen.

Het is positief dat de automatische toekenning deze legislatuur haalbaar is. Ik vind het heel belangrijk om dit te realiseren.

U zegt dat het juist is dat er voor kleuters minder aanvragen worden ingediend dan voor de andere onderwijsniveaus, maar u stelt meteen dat er voldoende informatie wordt gegeven en dat er geen extra initiatieven nodig zijn om deze mensen erop te wijzen dat ze mogelijk in aanmerking komen voor een studietoelage.

Minister Pascal Smet: Ik heb gezegd dat we nu ieder jaar aan de scholen brochures geven om aan de ouders mee te geven. Dat is ook het gemakkelijkste en we rekenen op de scholen. We kunnen ook die ouders aanschrijven, maar dat is een grote kost. Ik wil wel eens nagaan of dit effect heeft en of het dus zinvol is.

Mevrouw Kathleen Helsen: Kind en Gezin spoort de ouders ook aan om hun kleuter in te schrijven in een school. Op dat moment is er ook een mogelijkheid om die brochure mee te geven. Het vraagt twee minuten tijd van Kind en Gezin om de ouders te informeren dat ze, als

hun inkomen beperkt is, eventueel een studietoelage kunnen krijgen. De school zal die informatie ook nog eens geven. Maar als we vaststellen dat ouders van kleuters niet zo gauw de stap zetten om de toelage aan te vragen, kan dat misschien een manier zijn om hen toch beter te bereiken. Misschien kunt u dat eens bespreken met de minister van Welzijn. Wat de hoofdverblijfplaats betreft en het toekennen van de toelage, begrijp ik dat het geen probleem is om dat rechtstreeks te doen aan het pleeggezin.

Minister Pascal Smet: Ik zal het rechtstreeks laten nagaan bij Kind en Gezin.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Goedele Vermeiren tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de resultaten van de doorlichting in het deeltijds beroepsonderwijs - 2067 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Afgelopen schooljaar 2009-2010 heeft de onderwijsinspectie zeven centra voor deeltijds beroepsonderwijs doorgelicht. Van deze centra kreeg er geen enkel een advies 1 of gunstig advies, zes centra kregen een advies 2 of beperkt gunstig advies en één centrum kreeg een advies 3 of ongunstig advies.

Als reden voor het niet uitreiken van gunstige adviezen in deze centra worden in de uitgave van de Onderwijsspiegel volgende argumenten aangehaald: “De centra organiseren zich nog onvoldoende conform het nieuwe decreet betreffende het stelsel leren en werken in de Vlaamse Gemeenschap. We gaven meermaals opmerkingen bij de kwaliteitsbewaking van essentiële stappen in het onderwijskundig proces zoals het uitwerken van een individueel leertraject, het aanbieden van een doelgerichte trajectbegeleiding, de organisatie van algemene vorming en beroepsgerichte vorming volgens de leerplannen en opleidingskaarten en het uitwerken van een degelijk evaluatiebeleid. Het gaat om basisprincipes die essentieel zijn om het principe van maatwerk te realiseren, individuele vorderingen op te volgen en studiebekrachtiging correct te onderbouwen.”

Minister, op welke manier komt de kwaliteit van het aangeboden onderwijs in het gedrang en welke ongewenste effecten heeft dit op de uitstroom van leerlingen in deze centra?

Op welke manier kunnen de centra beter gestimuleerd worden om zich te organiseren conform het decreet Leren en Werken?

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Minister, ik ben eigenlijk niet zo erg geschrokken van dit resultaat. We hebben dit ingeschreven in het decreet. Het is echter niet omdat wij het inschrijven in het decreet dat we op het terrein ook een onmiddellijke verandering kunnen vaststellen. Binnen onderwijs is men opgeleid om bepaalde leerstof aan te bieden aan een groep. Wat wij hier in het deeltijds onderwijs verwachten, is dat er vrij individuele trajecten worden ontwikkeld die een antwoord bieden op de noden en de specifieke situatie van leerlingen. Dat is een nieuwe competentie die leerkrachten en begeleiders moeten hebben. Als wij een nieuw decreet schrijven, gaan wij ervan uit dat dat allemaal vanzelfsprekend is en dat alles meteen wordt gerealiseerd. Als wij een decreet invoeren, moeten we nagaan of dat onmiddellijk kan worden geïmplementeerd en onder welke voorwaarden. Ik stel me hier de vraag of wij moeten investeren in bijkomende competentieontwikkeling bij leerkrachten en begeleiders om waar te maken wat wij decretaal van hen verwachten. Minister, ziet u hier een knelpunt dat verder moet worden aangepakt zodat kan worden beantwoord aan wat wij decretaal hebben vastgelegd?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Het geven van een advies ‘gunstig beperkt in de tijd’ of een negatief advies betekent uiteraard dat er iets schort aan de kwaliteit van het geboden onderwijs. Dit kan gevolgen hebben voor de uitstroom van de leerlingen doordat ze op een onvoldoende manier zijn voorbereid om op de arbeidsmarkt te komen of dat ze ongekwalificeerd uitstromen en dus ook moeilijk een volwaardige job op de arbeidsmarkt zullen vinden. Een gebrekkige opleiding hypothekeert ook de kansen van die jongeren om via levenslang leren later toch een volwaardige job te vinden.

Als men de opeenvolgende stappen nagaat die een jongere in het deeltijds beroepssecundair onderwijs doorloopt, dan kan men een aantal bedreigingen vinden voor de kwaliteit van het aangeboden onderwijs.

Elke jongere die instroomt in een centrum voor deeltijds onderwijs moet gescreend worden. Indien dit niet of onvoldoende degelijk gebeurt, heeft men geen of onvoldoende informatie over de beginsituatie van de jongere. Is hij of zij rijp voor een rechtstreekse inzet in het alternerend leren? Indien dat wel zo is, welke opleidingen beantwoorden dan het best aan het profiel van de jongere? Indien dat niet zo is, welke is dan de beste trajectbegeleiding om de jongere zo goed en zo snel mogelijk klaar te stomen voor alternerend leren?

Is de informatie niet voorhanden of ontoereikend, dan is de kans op verkeerde keuzes zeer groot en komt de jongere in een foute startpositie: foute opleiding, fout persoonlijk traject, enzovoort.

Of de jongere een persoonlijk ontwikkelingstraject aanvat, in een brugtraject wordt ingezet of alternerend leren aanvat, zijn traject moet steeds goed begeleid worden. Indien dat niet of onvoldoende degelijk gebeurt, dan komt de kwaliteit van de opleiding en bijgevolg de kans op succes op de arbeidsmarkt in het gedrang.

Brengt men het te volgen traject goed in kaart? Volgt men dat traject op en grijpt men waar nodig in? Sluiten het leren binnen het centrum en het werken op de werkplek zo goed mogelijk bij elkaar aan? Is er voldoende en betrouwbare informatie voorhanden om de vorderingen van de jongere in kaart te brengen en om bij te sturen indien nodig? Gaat men na of de jongere mits het volgen van een algemene vorming in aanmerking kan komen voor een getuigschrift van de tweede graad bso of voor een diploma secundair onderwijs, derde graad bso? Zorgt men ervoor dat de uitgereikte certificaten, getuigschriften of diploma's beantwoorden aan een voldoende peil?

Samengevat hangen de kansen van een jongere op de arbeidsmarkt nauw samen met het hele traject dat hij of zij volgt van screening tot studiebewijs, met de wijze waarop dat traject wordt ingevuld en de wijze waarop hij of zij wordt geobserveerd en begeleid.

Het zich als centrum organiseren conform de letter en de geest van het decreet Leren en Werken is in de eerste plaats een aspect van interne kwaliteitszorg en interne controle daarop. De overheid heeft een batterij aan maatregelen uitgewerkt om kwaliteitsvol onderwijs te kunnen verstrekken en om onderwijsverstrekkers daartoe ook uitdrukkelijk aan te sporen. Het gaat dan onder meer over het decretaal vastleggen van een reeks erkennings- en financieringsvoorwaarden, waarvan de naleving wordt gecontroleerd door de onderwijsinspectie als externe kwaliteitsbewaker. Een andere maatregel is de potentiële sanctie om die financiering of zelfs erkenning in te trekken. Verder wordt voorzien in ruime financieringsmiddelen die het mogelijk maken modulair te werken en in voldoende trajectbegeleiding te voorzien.

Terloops melden we dat de koppeling van de lerarenomkadering aan het aantal jongeren dat een persoonlijk ontwikkelingstraject volgt in een Centrum Deeltijdse Vorming vanaf het volgend schooljaar wordt opgeheven. Dat is een vraag van de centra. De centra verkrijgen

daarenboven bijkomende personeelsmiddelen via de scholengemeenschappen waartoe ze alle behoren.

Wij financieren bovendien de netgebonden pedagogische begeleidingsdiensten, die ten aanzien van onderwijsverstrekkers na inspectiedoorlichtingen een belangrijke ondersteuningsfunctie hebben. Volgens mij zit daar ook de competentieontwikkeling van begeleiders en leerkrachten.

Een andere maatregel is de bundeling van krachten, middelen en expertise via samenwerkingsverbanden waartoe centra worden gestimuleerd of verplicht. Voorts zijn er de periodieke infosessies over regelgeving en andere vormen van ondersteuning van centra door de dienst Beroepsopleiding. Ten slotte zijn er de cijfergegevens over de realisatie van het voltijds engagement die worden bezorgd aan de centra en hun respectieve netten en aan de voorzitters van de regionale overlegplatformen. Dat moet de verschillende actoren in staat stellen om op basis van een analyse van die cijfers gepaste maatregelen te treffen.

Mevrouw Kathleen Helsen: U schetste hoe u verwacht dat men in het deeltijds onderwijs werkt. De inspectie stelt dat er zich een probleem voordoet. Wat wij verwachten, gebeurt echter niet. Niemand in het deeltijds onderwijs betwist dat de omkadering goed is. Het pleidooi van de Centra Deeltijdse Vorming om ook aan hen dat kader aan te bieden is terecht, want ze gaan aan de slag met een heel moeilijke groep van jongeren. Omdat ondanks alles niet gebeurt wat nodig is, is het belangrijk om zicht te krijgen op het probleem. Waar schort het hem echt?

Ik denk dat het belangrijk is dat we onderzoeken of er voldoende competentieontwikkeling wordt gerealiseerd en of de juiste trajecten worden aangeboden. Wat in de lerarenopleiding wordt aangeboden en wat vandaag van het deeltijds onderwijs wordt verwacht, is niet hetzelfde. Men krijgt dat verschil niet weggewerkt met een of twee studiedagen. Dat vergt een intensieve training en herscholing. Vandaag is het urenaanbod te beperkt om dat te kunnen organiseren. Wij moeten dat eens grondig onderzoeken, zo niet vrees ik dat de inspectie steeds opnieuw dezelfde vaststelling zal blijven maken. Ik wil dit aandachtspunt benadrukken.

Minister Pascal Smet: Het is een aandachtspunt dat we in de hele leerkrachtenloopbaan meenemen: nascholing en bijscholing. Wij doen dat trouwens niet enkel hier. U vermeldt dit punt terecht. Het probleem is dat we op dit ogenblik niet sturend kunnen optreden. Wij stellen middelen ter beschikking. Maar we stellen vast dat die middelen niet altijd worden gebruikt, en als dat wel gebeurt, dat niet altijd goede keuzes worden gemaakt. In elk geval nemen we dit mee.

Mevrouw Kathleen Helsen: De manier van werken in het deeltijds onderwijs is bijna vergelijkbaar met die in het buitengewoon onderwijs. Natuurlijk zijn er nogal wat verschillen op het terrein. Waar een sterke band tussen het Centrum voor Deeltijds Onderwijs en het voltijds onderwijs is, krijgen de mensen uit het deeltijds onderwijs wel hetzelfde aanbod als hun collega's uit het voltijds onderwijs. Nochtans hebben ze totaal verschillende noden. Zij moeten met hun leerlingen op een totaal verschillende manier werken. Zij hebben nood aan een begeleiding, opleiding en nascholing op maat.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Omdat het buitengewoon onderwijs wordt vermeld, zou ik u willen vragen of er niets schort aan de instroom. Omdat de aflevering van een diploma mogelijk is, trekt men meer jongeren aan, bijvoorbeeld van jongeren die eigenlijk naar het onderwijs van type 3 – het buitengewoon onderwijs – zouden moeten gaan. Ze kiezen toch voor het deeltijds onderwijs omdat ze daar een diploma kunnen krijgen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

**Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de beslissing van sommige Antwerpse scholen om kinderen zonder meer over te laten gaan naar een volgend jaar
- 2068 (2010-2011)**

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Voorzitter, minister, collega's, volgens cijfers van de K.U.Leuven moet in Vlaanderen een kind op de veertien in het eerste leerjaar zittenblijven. Het probleem is het grootst in de steden, aangezien daar veel anderstalige leerlingen schoollopen. Ik zal nu de discussie over het goed of slecht zijn van het zittenblijven niet voeren. Gisteren, op de hoorzitting over de taalbadklassen en de taalproef, hebben we al mogen horen dat daar verschillende meningen over leven. Ik zal het er nu niet over hebben.

Een voorbeeld: in Antwerpen doubleert vaak een op de vier leerlingen. Om dit probleem op te lossen, hebben sommige Antwerpse scholen beslist dat hun leerlingen bij slechte prestaties hun jaar toch niet hoeven over te doen, maar gewoon kunnen overgaan naar een volgend schooljaar. De scholen krijgen hiervoor de steun van de stad. Zo doen in de school De Wereldreiziger de kinderen hun jaar niet over. Volgens de participerende scholen voelen kinderen zich niet goed wegens het zittenblijven, wat gevolgen kan hebben voor de verdere schoolloopbaan. Ze kunnen bijvoorbeeld goed in wiskunde zijn, maar taalachterstand hebben. De leerlingen mogen, zelfs bij niet slagen, overgaan naar een volgend jaar, maar ze krijgen dan extra lessen taal.

Bovendien krijgen de leerlingen gedurende twee jaar les van dezelfde juf om hen beter op te volgen. Nog volgens de scholen zouden kinderen hierdoor een “veiliger en uitdagender gevoel hebben, zodat ze verder geraken”. Het gevoel, het welbevinden van de kinderen primeert dus, ze moeten zich veilig voelen en uitgedaagd worden.

Minister, wat is uw reactie op dit initiatief van sommige Antwerpse scholen? Kunnen de scholen zomaar autonoom beslissen om leerlingen, geslaagd of niet geslaagd, automatisch te laten overgaan naar een volgend schooljaar?

Is door de beslissing, die er is gekomen door het grote aantal anderstaligen in de verstedelijkte gebieden, geen sprake van discriminatie tussen anderstalige en autochtone kinderen? Het zou alleen gaan om anderstalige kinderen met een achterstand op taal, niet over kinderen die bijvoorbeeld een achterstand hebben voor wiskunde. Zij zouden wel moeten zittenblijven. Is deze beslissing wel in overeenstemming met de eindtermen?

Strookt dit met uw beleid inzake het verwerven van de Nederlandse taal in het kader van de ongekwalificeerde uitstroom en de schoolse achterstand, evenals met de maatregelen die u neemt of wilt nemen in het kader van het wegnemen van de oorzaken, meer bepaald de onvoldoende kennis van het Nederlands, bij het behalen van een diploma secundair onderwijs en zelfs hoger onderwijs? Door de kinderen te laten overgaan van het eerste naar het tweede leerjaar, zal de achterstand later niet weg zijn, en volgens mij is dat geen goed uitgangspunt.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, mevrouw Van Steenberge, ik wil de essentie van dat debat even samenvatten. De beslissing om kinderen al dan niet te laten zittenblijven, is een bevoegdheid van de school. Het behoort tot de pedagogische vrijheid van de scholen om uit te maken op welke wijze ze kinderen groeperen en bij wie ze samen horen. Ik weet dat dit niet altijd als een afdoend antwoord ervaren wordt, maar het is wel het antwoord dat ik binnen onze onderwijstraditie en binnen de grondwettelijke context moet geven. Dit betekent niet dat ik over het thema niets meer wil zeggen. De OESO heeft er al op gewezen dat we in Vlaanderen een grote cultuur van zittenblijven hebben, terwijl je dat veel minder ziet in andere landen.

Zonder hier op de vrijheid van scholen te willen inbreken, kan ik wel zeggen dat ik het op zich zeker niet negatief vind als scholen andere modellen uitproberen. Dat is het geval in Antwerpen, waar men – en uw vraagstelling suggereert dat een beetje, maar misschien ben ik verkeerd – zeker niet ‘zomaar’ beslist om geen kinderen meer te doen zittenblijven, maar waar dit gebeurt binnen een project ‘Samen tot aan de meet’, een project dat wetenschappelijk onderbouwd is vanuit het HIVA (Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving) in opdracht van de stad Antwerpen.

Ook al behoort zittenblijven tot de autonomie van de school, ik vind het ook een heel beleidsrelevant thema. Daarom heb ik recent een nieuw OBPWO-onderzoek (onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek) rond dit thema gegund. Dit onderzoek moet nagaan of zittenblijven de doelen dient waarvoor het wordt ingezet en of er geen efficiëntere methoden zijn om die doelen te bereiken. Ik had trouwens aangekondigd dat ik dat zou doen, mevrouw Vanderpoorten, en ik heb het gedaan.

Ook moet het onderzoek onderwijssystemen bestuderen waar zittenblijven niet of nauwelijks voorkomt. Ik kijk uit naar deze grondige reflectie over de functie van het zittenblijven in het Vlaamse onderwijs en mogelijke alternatieve aanpakken. Ik hoop dat het onderzoek een verdere wetenschappelijke fundering zal aanbrengen om een bredere maatschappelijke discussie over de gangbare praktijken in Vlaanderen met betrekking tot zittenblijven te ondersteunen.

Het behoort dus tot de autonomie van de school om te beslissen over de indeling van kinderen in groepen, dus ook over het zittenblijven.

Het gaat hier om een project binnen een aantal Antwerpse scholen dat niet uitsluitend gericht is op allochtone leerlingen die zouden moeten blijven zitten, maar op alle leerlingen. Ik zie dus niet meteen in hoe hier sprake zou kunnen zijn van een discriminatie tussen anderstalige en autochtone leerlingen. Het staat elke school vrij om in een gelijk proefproject in te stappen.

De eindtermen lager onderwijs liggen vast voor elke school en zijn de minimumdoelstellingen die aan het eind van het lager onderwijs gehaald worden. De manier waarop men dit met de leerlingen probeert te bereiken, behoort tot de autonomie van de school. De school kan beslissen tot het zittenblijven van kinderen, maar de school kan hier ook andere manieren voor zoeken, zoals in het betrokken experiment gebeurt.

Ik zie op zich geen negatief verband tussen mijn beleid dat ongekwalificeerde uitstroom wenst tegen te gaan en het feit dat scholen zoeken naar de beste manier om ook met zwakkere leerlingen voldoende leerwinst te realiseren, juist integendeel. Overigens, in het ontwerp van decreet betreffende het onderwijs XXI, waarover u straks zult stemmen, ligt een kader van een verdere flexibilisering van leertrajecten in het secundair onderwijs op tafel, waardoor voor individuele leerlingen het lesprogramma kan worden aangepast. Flexibele leertrajecten hebben het maximaal ontwikkelen van competenties bij leerlingen en het tegengaan van zittenblijven en de ongekwalificeerde uitstroom tot doel. Ook hier is het de autonomie van de schoolbesturen om die flexibele leertrajecten vorm te geven, steeds met behoud van de finaliteit van de desbetreffende opleiding.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Minister, ik blijf toch een beetje met een raar gevoel zitten. U zegt dat het om een project gaat, en ik ken het uiteraard niet volledig. Ik heb erover vernomen via de kranten, want ook Vlaams Belangers lezen kranten, en ik heb er iets over gezien op het nieuws. Over De Wereldreiziger werd gezegd dat taalachterstand het criterium was om niet meer te beslissen om de leerlingen te laten zittenblijven. Andere criteria werden niet genoemd. Dat het gaat om discriminatie tussen anderstalige en autochtone kinderen, is misschien niet juist: het gaat om discriminatie tussen kinderen die een taalachterstand hebben

en kinderen die een achterstand hebben op andere vakken. In de reportage werd gezegd dat alleen op basis van taalachterstand zou worden beslist om niet te laten zittenblijven.

Ik vind dat geen goed principe. Of ze hebben een achterstand of ze hebben geen achterstand. Een veiliger en uitdagender gevoel hebben, zodat ze verder geraken, dat is blabla. Ik vind dat ook moet worden gekeken naar kennisoverdracht. Het gaat om kinderen die onvoldoende kennis hebben van het Nederlands. Of het nu autochtone of allochtone kinderen zijn, dat maakt voor mij niet uit, want er zijn ook autochtone kinderen die onvoldoende kennis van het Nederlands hebben. Gaat men bij iedereen zomaar beslissen: ze hebben geen goed gevoel bij het zittenblijven, dus laten we ze overgaan. Er zijn toch ook nog eindtermen die moeten worden gerealiseerd? Ik vraag me af hoe dit hiermee te rijmen valt.

Wij hebben een grote cultuur van zittenblijven. Volgens de minister heeft de OESO dat vastgesteld. We hebben echter ook een hoog onderwijsniveau. Er is blijkbaar geen correlatie tussen het zittenblijven en de hoogte van het onderwijsniveau.

Ik vind het een raar principe dat die scholen die beslissing zomaar mogen nemen. Het gaat weer om een project. Zouden we wat meer inlichtingen over dat project kunnen krijgen? Als we weten wat het project juist inhoudt, kunnen we er meer vragen over stellen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de stand van zaken van de inhaalbeweging scholenbouw en Eurostat - 2111 (2010-2011)

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, na een heel lang voortraject staat de trein van de inhaalbeweging inzake de scholenbouw klaar om het station uit te rijden. De nodige juridische structuren zijn opgericht. De projecten zijn geselecteerd en de contracten zijn getekend.

Oorspronkelijk zijn we vertrokken met 1 miljard euro voor Design, Build, Finance and Maintain (DBFM). Ondertussen gaat het al om 1,5 miljard euro. De geplande vloeroppervlakte van ruim 800.000 vierkante meter is eerst tot 620.000 vierkante meter en dan tot 611.000 vierkante meter gedaald.

Er is afgesproken dat de middelen over scholen van de verschillende netten zouden worden verdeeld. Er zou 68,68 procent gaan naar 128 projecten in het vrij onderwijs, 15,58 procent naar 39 projecten in het officieel gesubsidieerd onderwijs en 15,75 procent naar 45 projecten in het gemeenschapsonderwijs. Dat is de oorspronkelijke afspraak. Het aantal projecten is minder belangrijk dan de percentages.

Ten gevolge van een amendement dat we in deze commissie en in de plenaire vergadering hebben goedgekeurd, heeft de Vlaamse Regering een belangrijke bijkomende bijdrage geleverd om de beschikbaarheidsvergoedingen betaalbaar te kunnen houden. Desondanks hebben een pak scholen, vooral uit het vrije net, afgehaakt. Om die reden is een tweede oproep gelanceerd. Kandidatuurstellingen waren mogelijk tot 21 februari 2011.

Het advies van Eurostat over de invulling van de pps-constructie is nog steeds niet officieel bekendgemaakt. Indien de pps moet worden geconsolideerd, zal de Vlaamse begroting de ernstige consequenties dragen.

Minister, wat is de stand van zaken? Kunt u ons het standpunt van Eurostat officieel meedelen? Hoe ver staan de onderhandelingen met de Fortis-groep ten gevolge van de standpuntbepaling van Eurostat?

Wat is op dit ogenblik de verdeling van de projecten over de netten? Ik denk dan aan de totale kostprijs, het aantal projecten en het aantal vierkante meters. Mevrouw Pehlivan zou graag ook een opdeling per provincie krijgen. U mag die informatie gerust schriftelijk verschaffen. U hoeft niet alles hier voor te lezen.

Wat is de timing in verband met de DBFM-operatie? Wanneer kunnen we ons eindelijk aan de start van de drie proefprojecten verwachten? Wanneer komen de andere projecten dan aan de beurt?

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Voorzitter, ik wist niet op voorhand of ik al dan niet tijdig aanwezig zou kunnen zijn. Om die reden had ik de heer De Meyer gevraagd eventueel die vraag te stellen. Ik weet niet of de minister hier onmiddellijk op kan antwoorden. Dat mag eventueel ook schriftelijk gebeuren. De heer De Meyer heeft verwezen naar de verdeling over de netten heen en naar het aantal vierkante meters. Wat mij interesseert, is de verdeling over de provincies.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, het Instituut van de Nationale Rekeningen (INR) voert nog steeds gesprekken met Eurostat. Hoewel de Vlaamse overheid officieel geen rechtstreekse gesprekspartner is, zijn we hier wel degelijk bij betrokken. Er is op dit ogenblik nog geen advies van Eurostat.

Zoals verwacht, komt de operatie stilaan op kruissnelheid. Dit blijkt onder meer uit een spectaculaire stijging van het aantal voorcontracten dat de inrichtende machten met de DBFM-vennootschap hebben afgesloten. Op 31 december 2010 waren er acht voorcontracten. Op dit ogenblik heeft de DBFM-vennootschap zicht op in totaal 147 voorcontracten, waarvan er 5 nog enkele administratieve formaliteiten moeten doorlopen. Deze voorcontracten zouden met ongeveer 198 schoolgebouwen overeenkomen. De vennootschap zal die gebouwen in de loop van de komende jaren ontwerpen en bouwen.

Het totale investeringsvolume is in november 2006 door een hoofdzakelijk uit de onderwijskoepels samengestelde selectiecommissie verdeeld. Er is toen een bouwvolume van 1 miljard euro betracht. Dit stemde toen overeen met 211 projecten en 702.000 vierkante meter. Het bouwvolume is toen geraamd aan de hand van de zogenaamde financiële norm die voor de subsidiëring van schoolgebouwen wordt gebruikt. Deze norm volgt uiteraard de evolutie van de bouwkostinflatie.

Ten gevolge van de indexering en de stijging van de financiële norm in de afgelopen vijf jaar is na de financial close 625.000 vierkante meter beschikbaar. Ook hierop is de procentuele verdeelsleutel van de selectiecommissie toegepast. Het resultaat is 99.062,50 vierkante meter voor het gemeenschapsonderwijs, 98.562,50 vierkante meter voor het officieel gesubsidieerd onderwijs en 427.375 vierkante meter voor het vrij gesubsidieerd onderwijs.

Als we even voorzichtigheidshalve de vijf ondertekende voorcontracten buiten beschouwing laten waarvan nog enkele administratieve formaliteiten moeten worden vervuld, zijn er tot op heden 142 voorcontracten ondertekend voor een totale oppervlakte van 515.320 vierkante meter. Die voorcontracten zijn als volgt verdeeld over de verschillende netten: 31 voor het gemeenschapsonderwijs, 22 voor het officieel gesubsidieerd onderwijs en 89 voor het vrij gesubsidieerd onderwijs.

De toegewezen oppervlakte voor het gemeenschapsonderwijs werd volledig ingevuld door de ondertekende contracten. Voor het officieel gesubsidieerd onderwijs werd reeds 79.104 vierkante meter ingevuld. Er worden nog een vijftal voorcontracten verwacht voor een oppervlakte van ongeveer 19.500 vierkante meter, zodat ook hier de toegewezen oppervlakte ingevuld zal raken. Voor het vrij gesubsidieerd onderwijs zijn de ontvangen voorcontracten goed voor 337.153,50 vierkante meter. Een aantal inrichtende machten hebben echter

aangegeven dat ook zij in de komende weken en dagen een voorcontract zullen ondertekenen. Hierdoor wordt nog eens 25.000 vierkante meter uit het programma ingevuld.

Op basis van die prognose blijft er voor het vrij gesubsidieerd onderwijs bij de huidige stand van zaken nog 65.000 vierkante meter te contracteren om ook het aandeel van het vrije onderwijs volledig in te vullen.

Zoals u weet, hebben we een nieuwe oproep gedaan. Daarop heeft zich een massa vrije inrichtende machten kandidaat gesteld om alsnog deel te kunnen nemen aan de DBFM-inhaalbeweging. Blijkbaar zijn er veel vrije inrichtende machten vandaag vragende partij om een voorcontract te kunnen ondertekenen.

De selectie van de selectiecommissie is ondertussen achter de rug. Ik zal eerstdaags aan de Vlaamse Regering voorstellen om de selectie en rangschikking van de commissie te bekrachtigen. Op die manier zal de DBFM-vennootschap voldoende reserve hebben om de vooropgestelde evenwichten tussen de netten te respecteren.

Er is geen substantieel verschil in kostprijs tussen de verschillende netten. Op basis van de eerste, voorlopige, ramingen van de afgevaardigde bouwheer bedraagt de kost 1706 euro per vierkante meter, exclusief btw. Dat is de som van de bouwkosten, de bouwgerelateerde kosten en de studiekosten. Uiteraard is dat nog maar een voorlopig geraamd bedrag.

Naast de opvolging van de ondertekening van de voorcontracten werden de nodige voorbereidingen getroffen voor de selectie van de architecten. De projecten werden op basis van hun specifieke karakteristieken gegroepeerd in zogenaamde bundels van maximaal vijf projecten. De bundeling gebeurde in samenspraak met de inrichtende machten en hun representatieve koepelorganisaties en moet in de komende weken leiden tot de ondertekening van bundelingsovereenkomsten door de inrichtende machten, zodat de selectie van de architecten kan worden opgestart.

Voor de projecten die vroeger werden geselecteerd als zogenaamd modelproject, worden de architecten aangeduid via een aparte zogenaamde openoproepprocedure van de Vlaamse Bouwmeester. Ook hiervoor werden de nodige voorbereidingen getroffen. Na de voorbereidingen voor de selectie van de architecten zal de afgevaardigde bouwheer in de komende periode vooral de organisatie van de aanduiding van de architecten aanvatten.

Wat de planningsprognose voor de bouw betreft, kan ik u volgende informatie geven: na de eerste aanbestedingen – conform de wetgeving overheidsopdrachten – in het najaar is in de aanvang van de bouw van de eerste scholen voorzien in het voorjaar van 2012. Tegen februari 2014 zal de bouw bezig zijn voor de helft van alle scholen. Tegen 2016 zou het hele programma afgerond moeten zijn.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Minister, ik bedank u voor uw uitgebreide antwoord.

Mijn vraag over Eurostat dateert van 11 mei. We zijn intussen veertien dagen later. Ik heb intussen vernomen dat Eurostat geen genoegen zou nemen met de waarborg die oorspronkelijk voorzien was op 98 procent, en dat men de richting van 50 procent zou uitgaan. Ik veronderstel dat die gegevens u ook bekend zijn. Mij zijn ze pas enkele dagen bekend. Dat heeft uiteraard tot gevolg dat er opnieuw met de Fortisgroep gediscussieerd moet worden over de financiële consequenties hiervan. Ik had daar graag wat meer over vernomen, want dit kan ernstige consequenties hebben voor Vlaanderen.

Ik hoop, samen met de collega's, dat het geen gevolgen heeft voor de participerende scholen en dat de vergoedingen die met hen afgesproken zijn, blijven. Of is dat een foute inschatting van mij?

Minister Pascal Smet: Mijnheer De Meyer, u weet dat de houding van de Vlaamse Regering in dat soort dossiers, ongeacht in welk domein het zich afspeelt, altijd dezelfde is: zolang de

gesprekken lopen, gaan we niet in op details, om verdere gesprekken niet te hypothekeren. Ik ben verplicht om dat antwoord te geven, mijnheer De Meyer.

De heer Jos De Meyer: Ik heb daar veel begrip voor, behalve voor de uitdrukking ‘zolang de details niet geregeld zijn’. Dit gaat toch over vrij essentiële zaken. Maar goed, u hebt begrepen dat we het dossier met veel aandacht volgen. Wij worden graag blijvend geïnformeerd.

Minister Pascal Smet: Zodra er nieuws is, zullen we daarover communiceren. Het wordt heel goed opgevolgd door mijn medewerkers en door medewerkers van andere ministers. Het dossier wordt zeker ter harte genomen.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, u zult begrijpen dat ik vanuit mijn parlementaire controlerecht verder mijn plicht zal doen in deze commissie.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■